

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

Yirmi beşinci İnikat

14. I. 1957 Pazartesi

Münderecat

	Sayfa		Sayfa
1. — Sabık zabıt hulâsası	66	Başvekilden olan sualine Devlet Vekili	
2. — Havale edilen kâğıtlar	66	Emin Kalâfat'ın şifahi cevabı (6/310)	76:82
3. — Yoklama	67	4. — Muş Mebusu Şemsi Ağaoğlu'nun,	
4. — Sualler ve cevaplar	67	Muş vilâyeti dâhilindeki nehir ve ırmak-	
A — Şifahi sualler ve cevapları	67	lar üzerinde köprüler inşa edilmesi hu-	
1. — Kastamonu Mebusu Ziya Ter-		susunda ne düşünüldüğüne dair Nafia Ve-	
men'in, hükümet programında yer alan		kilinden şifahi suali (6/313)	82
hususlardan hangilerinin tahakkuk etti-		5. — Müzakere edilen maddeler	82
rildiğine ve «Toplantılar ve gösteri yürü-		1. — Vakıflar Umum Müdürlüğü 1956	
yüşleri» hakkındaki Kanun muvacehesinde		yılı Bütçe kanununa bağlı (A/1) ve	
partilerin mâruz kaldıkları durum üzerin-		(A/2) işaretli cetvellerde değişiklik ya-	
de ne düşünüldüğüne dair Başvekilden		pılması hakkında kanun lâyihası ve Büt-	
olan sualine Devlet Vekili Emin Kalafat'		çe Encümeni mazbatası (1/609)	82:83
ın şifahi cevabı (6/275)	67:76	B — Tahrirî sual ve cevabı	83
2. — Trabzon Mebusu Emrullah Nut-		1. — Sinob Mebusu Nuri Sertoğlu'nun,	
ku'nun, başta Ankara ve İstanbul olmak		Sinob vilâyetine yiyecek ve tohumluk	
üzere bâzı şehirlerde ele alınan imar ha-		yardımları yapılması hususunda ne gibi	
reketlerine dair Başvekilden şifahi suali		tedbirler alındığına ve müstahsım Zi	
(6/309)	76	raat Bankasına olan borçlarının tecili için	
3. — Burdur Mebusu Fethi Çelikbaş'-		ne düşünüldüğüne dair sualine İktisat ve	
ın, Kasım ayı başındaki akar yakıt stoku		Ticaret Vekili Abdullah Aker'in tahrirî	
miktarına ve akar yakıt kifayetsizliği		cevabı (7/256)	83:84
karşısında ne gibi tedbirler alındığına dair		6. — Arizalar ve telgraflar	84

1. — SABIK ZABIT HULASASI

Kastamonu Mebusu Ziya Termen'in, Hükümet programında yer alan hususlardan hangilerinin tahakkuk ettirildiğine ve «Toplantılar ve gösteri yürüyüşleri» hakkındaki Kanun muvacehesinde partilerin mâruz kaldıkları durum üzerinde ne düşünüldüğüne,

Trabzon Mebusu Emrullah Nutku'nun, başta Ankara ve İstanbul olmak üzere bâzı şehirlerde ele alınan imar hareketlerine,

Burdur Mebusu Fethi Çelikbaş'ın, Kasım ayı başındaki akâr yakıt stoku miktarına ve akâr yakıt kifayetsizliği karşısında ne gibi tedbirler alındığına dair şifahi sualleri, Başvekil hazır bulunmadığından, gelecek İnikada bırakıldı.

Muş Mebusu Şemsi Ağaoglu'nun, Muş vilâyeti dâhilindeki nehir ve ırmaklar üzerinde köprüler inşa edilmesi hususunda ne düşünüldüğüne dair Nafia Vekilinden şifahi suali, sual sahibi hazır bulunmadığından, gelecek İnikada bırakıldı.

Ankara Üniversitesi 1956 yılı Bütçe Kanununa bağlı A/2 işaretli cetvelde değişiklik ya-

pılması hakkındaki kanun lâyihasının heyeti umumiyesi tâyini esami ile reye vaz'olundu ve neticede kanunun kabul edilmiş bulunduğu tebliğ olundu.

Giresun Mebusu Abdullah İzmen'in, Ateşli silâhlar ve bıçaklar hakkındaki 6136 sayılı Kanuna 6768 sayılı Kanunla eklenen muvakkat 5 nci maddenin tadiline dair kanun teklifinin reddi hakkındaki Adliye Encümeni mazbatasını reddedildi ve Dahiliye Encümeni mazbatasını müzakere edilerek neticede kanun teklifinin, yeniden tetkik edilmek üzere, Dahiliye Encümenine iadesi kabul edildi.

14 . I . 1957 Pazartesi günü saat 15 te toplanılmak üzere İnikada nihayet verildi.

Reisvekil	Kâtip
Tokad Mebusu	Kayseri Mebusu
<i>İhsan Bağ</i>	<i>Hakkı Karmel</i>
	Kâtip
	Bolu Mebusu
	<i>İhsan Gülez</i>

Sualler

Şifahi sualler

1. — Trabzon Mebusu Emrullah Nutku'nun, 6731 sayılı Kanunla tadil edilen Millî Korunma Kanununun tatbikatı neticelerine ve fiyat yükselişlerinin önlenmesi için ne gibi tedbirler düşünüldüğüne dair şifahi sual tahriri İktisat ve Ticaret Vekâletine gönderilmiştir. (6/318)

2. — Malatya Mebusu Ahmet Fırat'ın, ekme, et ve gaz sıkıntısının önlenmesi hususunda ne gibi tedbirler alındığına dair şifahi sual tahriri İktisat ve Ticaret ve Ziraat Vekâletlerine gönderilmiştir. (6/319)

Tahriri sualler

1. — Konya Mebusu Halil Özyörük'ün, Seydişehir kazası Toprak Mahsulleri Ofisi Ambar

Şefi hakkında vâkı şikâyetler dolayısıyla ne muamele yapıldığına dair tahriri sual tahriri İktisat ve Ticaret Vekâletine gönderilmiştir. (7/282)

2. — İzmir Mebusu Halûk Ökeren'in, Bergama kazasının kadastrosu ikmal edilen köylerine ve bu köylerde tarla ve zeytinliklerin kaçır parsel olarak tesbit edildiğine dair tahriri sual tahriri Devlet Vekâletine gönderilmiştir. (7/283)

3. — Eskişehir Mebusu Abidin Potuoğlu'nun, 1956 yılında Eskişehir'de görülen ve Orta - Anadolu'ya yayılması ihtimali bulunan süne ve kımlı haşeresinin imhası hususunda ne düşünüldüğüne dair tahriri sual tahriri Ziraat Vekâletine gönderilmiştir. (7/284)

2. — HAVALE EDİLEN KÂĞITLAR

Teklif

1. — Sinob Mebusu Muhit Tümerkan'ın, Ateşli silâhlar ve bıçaklar hakkındaki 6136 sayılı Kanunun 10 ncu maddesi ile bu kanuna 6768 sayılı Ka-

nunla eklenen muvakkat 4 ncü maddenin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi (2/419) (Dahiliye ve Adliye encümenlerine)

BİRİNCİ CELSE

Açılma saati : 15,07

REİS — Reisvekili, Ağâh Erozan

KÂTIPLER : Muslih Görentaş (Van), İhsan Gülez (Bolu)

3. — YOKLAMA

REİS — Yoklama yapacağız.
(Erzincan mebuslarına kadar yoklama yapıldı.)

REİS — Ekseriyetimiz var, celseyi açıyoruz, efendim.
Sualleri müzakereye başlıyoruz.

4. — SUALLER VE CEVAPLAR

A — ŞİFAHİ SUALLER VE CEVAPLARI

1. — *Kastamonu Mebusu Ziya Termen'in, Hükümet programında yer alan hususlardan hangilerinin tahakkuk ettirildiğine ve «Toplantılar ve gösteri yürüyüşleri» hakkındaki Kanun muvacehesinde partilerin mâruz kaldıkları durum üzerinde ne düşünüldüğüne dair Başvekil'den olan sualine Devlet Vekili Emin Kalafat'ın şifahi cevabı (6/275)*

REİS — Sual sahibi burada mı, efendim?
(Burada sesleri)

Başvekil?... Başvekil adına Devlet Vekili Emin Kalafat cevap verecektir. Suali okuyoruz, efendim.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine
Aşağıdaki sorunun, Başvekil tarafından sözlü olarak cevaplandırılmasını arz ve rica ederim.

12 Kasım 1956

Kastamonu

Ziya Termen

Soru :

A) Büyük Millet Meclisinin itimadını istihsal maksadı ile, dördüncü defa teşkil buyurduğunuz kabineniz programında yer alan hususlardan, bugüne kadar hangilerinin tahakkuk ettirildiğini ve vâkı vaitlerden, hangilerinin, nasıl ve ne gibi sebeplerle ikmal ve ihya olunamadığını,

B) Son kanunla tenkid, irşat ve murakabeden tamamen mahrum ve susmuş hale getirilen

basınımızla, yine bir son kanunla Türk siyaset adamlarının temel hak ve hürriyetlerini ellerinden alan «Toplantı.....» Kanunundan şiddetle şikâyetçi bulunan siyasi partilerimizin, mâruz kaldıkları durum üzerinde, Hükümetinizin ne düşündüğünü, sözlü olarak cevaplandırmanızı rica ederim.

REİS — Başvekil adına Devlet Vekili Emin Kalafat, buyurunuz.

DEVLET VEKİLİ EMİN KALAFAT (Ça-nakkale) — Muhterem arkadaşım Ziya Termen'in sualine cevap vermeden evvel bu cevabın biraz gecikmiş olmasından dolayı kendisine itizar beyan etmek isterim. Yalnız bu itizarı beyan ederken de hüsnüniyet telâkki edileceği ümidiyle kendisine küçük bir işaret ve ikazda bulunacağım. Arkadaşım sorusunu biraz daha dikkatli ve kasıtsız olarak kaleme alsaydı daha güzel olurdu. Takririnde; (Büyük Millet Meclisinin itimadını istihsal maksadı ile) demek suretiyle küçücük bir telmih ve târizden kaçınması mümkün olamamıştır. Bu tâbiri kullanacağı yerde itimada mazhar olan hükümet programından bahsetmiş olsaydı maksat hâsıl olurdu.

Muhterem arkadaşlarım, 16. XII. 1955 tarihinde Yüksek Huzurunuzda sunulup, o günkü 455 mevcudun 398 inin yüksek tasvip reylerinin verilmesiyle kabul edilmiş bulunan Dördüncü

Adnan Menderes Hükümetinin programı aksa-
madan devam etmektedir. Bu programın muhtelif yerlerinde de ifade edilmiş olduğu ve hile ve sizlerin de yüksek malûmunuz bulunduğu gibi Dördüncü Adnan Menderes Kabinesinin programının esası ve prensipleri 1950 de Birinci Adnan Menderes Hükümetinin programında yer alan prensiplerin tamamlayıcısı ve temadisi mahiyetinde devam etmektedir. Hattâ Anayasanın sarîh hükmü bulunmamış olsaydı, Demokrat Partinin iktidara gelmesini temin eden ana program ile seçim beyannamesi millet tarafından tasvibe mazhar olduğuna göre, her hangi bir lüzum ile yapılan hükümet değişikliklerinde ayrıca bir programın okunmasına ve kabulüne lüzum olmamak lâzımgelirdi. Kaldı ki, o günden bu güne kadar yedi bütçesini yüksek huzurunuzda sunmuş bulunan iktidarın bütçeleri üzerinde cereyan eden müzakerelerin sonunda, bütçelerinin kabulü ile mevkiini muhafaza etmesi kendisini iktidara getiren ana programını tahakkuk ettirdiğinin ve bunların milletin arzusuna uygun bir şekilde tatbik edildiğinin bir delili sayılır. Bunlar artık yedi senelik bir tabikat ile mütebellir bir mahiyet iktisabetmiş bulunan siyasi, idari ve iktisadi görüşlerimizin muvaffakiyetli bir şekilde tatbikidir. Bunlar nelerdir? Bunlar şunlardır:

Ziraat, millî ekonomimizin temelidir. Büyük kütlenin iştirâ gücünü fazlaştırmak suretiyle memlekette tahakkukuna çalışılan kalkınmayı teminde birinci derecede faktör olması itibariyle bu iştirâ gücünü elden geldiği kadar çoğaltmaya çalışmaktır. Yine bu kalkınmanın teminini kolaylaştırmak yolunda mühim tesiri olan karayollarına, deniz vasıtalarına, limanlara, barajlara, silolara âzami derecede ehemmiyet verileceği hususudur. Envestisman mahiyetinde bulunan giderlerin, diğer giderlere nispetle artan bir ölçü dâhilinde çoğaltılmasına çalışılacağı, hususi teşebbüslerin ve sermaye terakümünün teşvik edileceğidir. Bütün bunların sonunda hepsinin aksa-
madan tahakkukuna imkân vermek için bütçelerimizin devamlı bir şekilde mütevasin olmasıdır.

Muhtelif vesilelerle tekrar edilmiş olduğu için bildiklerinizi ben tekrardan iktinabedeceğim. Yalnız bilhassa 1956 dan itibaren mühim bir kısmı tahakkuk etmeye başlayan ve memleket hizmetinde yer alan teşebbüslerimiz altı senelik tabikatımızın muvaffak delil ve ispatlarıdır.

Dördüncü Adnan Menderes Hükümetinin programı üzerinde bilhassa durulması lâzımgelen hususlardan biri de, bu programın ifadesindeki samimiyettir. Hükümetin içinde bulunduğu geniş hamlenin kaçınılmaz birtakım güçlükler yaratacağı ve hattâ programın kaleme alındığı günlerde bâzı güçlükler içinde bulunduğumuz samimiyetle ifade ve itiraf edilmiştir. Yine bu itirafın yanında cari istihlâk maddelerinin, sanayiye aid olan hammaddelerin, yedek parça, lâstik ve sair ihtiyaçların âzami şekilde teminine çalışılacağı da ilâve edilmiştir. Bütün bu güçlükleri yenerken, vatandaşların hayati ihtiyaçlarını temine çalışırken dahi başlamış bulunduğumuz kalkınma hamlelerinde katıyen bir duraklama mevzuubahsolmıyacağı elimize geçecek munzam imkânlarla başladığımız bu hamlelere ilâveten yeniden birtakım kalkınma hareketlerine devam edeceğimiz ifade edilmiş bulunuyor.

Bunun dışında şöyle söyledik, haksız fiyat yükselişlerine son vereceğiz, karaborsayı önlemek için icabederse kanuni tedbirler alacağız, yine icabederse ayrıca bu işlerle meşgul olmak üzere hususi mahkemeler teşkil edeceğiz.

Malûmâliniz olduğu ve hile Millî Korunma Kanunu çıkardık, bu işlerle meşgul olmak üzere hususi mahkemeler teşkil ettik. Bunun yanında yine memleketin kalkınmasında fevkalâde mühim bir yeri bulunacak olan yer altı servetlerimizi bugüne kadar olduğundan daha rasyonel bir şekilde elde edebilmek için Sanayi ve Maadin Vekâleti kuracağımızı vadettik. Biliyorsunuz bu tasarı Bütçe Komisyonundadır. Petrol Kanununun tatbikatına hız vereceğiz. Bu memleketin kalkınmasında ve refahında mühim hissesi olacak olan bu dâvayı tahakkuk ettirmek için lüzumlu gayretin sarf edileceği ifade edilmiştir. Yine malûmlarıdır ki, bugün 150 ye yakın yerde petrol aramaları devam etmektedir. Yüzde yüz tahakkukunun son inkişafı, ümitlerin yakın bir zamanda tahakkuk edeceği kanaatini vermektedir.

Bu ekonomik hareketlerin ve vaitlerin dışında ne dedik? İdare cihazımızın tekemmülüne çalışacağız dedik. Bunun için de belediyeler ve köylere aidolan kanunlar Bütçe Komisyonunun da tasvibiyle yardımcı mahiyette teşkil edilmiş bulunan hususi komisyonlarda tetkik edilmektedir.

Anayasanın tadili için çalışılacağı ve bunun 1958 e kadar bitirileceği ifade edilmiştir. Muhtelif vesilelerle bu kürsüden salâhiyetli arkadaşla-

rın ifade etmiş olduğu gibi bu çalışmalara Adliye Vekâletinde devam edilmektedir.

Bunun yanında emekliliğin 25 seneye indirilmesinin tevlihdettiği huzursuzluğu bertaraf edecek istikamette çalışma yapılacağı ifade edilmiştir.

Hükümet bu kanunları geri alırken kendisiyle arasında devamlı bir irtibat olan ve en büyük zahir ve yardımcı bulunan Büyük Millet Meclisinden almış olduğu ilham payını da ayırmak icabeder bunun yanında Seçim Kanununda son yapılan değişikliklerin tevlihdetmiş olduğu birtakım huzursuzluklardan bahsedilerek bunların tamamiyle giderilmesine çalışacağı belirtilmiştir.

Yine, bundan evvelki maddede arz etmiş olduğumuz sebep bunun için de varittir. Yalnız şunu ilâve etmek isterim ki, hayatın her safhasında hiçbir arzunun yerine gelmesi için tek taraflı bir istek ve buna hâkim olan hüsnüniyetin mevcudiyeti kâfi değildir. Tabiatte olduğu gibi muayyen hâdiselerin tekevvünü için muayyen şartların vücudu lâzım olduğuna göre, böyle içtimai ve siyasi düşüncelerin de pürüzsüz bir şekilde tahakkuk etmesi için muayyen birtakım şartların bulunması icabeder. Nasıl ki, tek elin sallanmasıyla ses çıkmazsa, iktidarı elinde bulunduran partinin hüsnüniyetine dayanan bütün isteklerin tahakkukuna da imkân elde edilmeyebilir. Hangi partiye mensubolursa olsun Büyük Millet Meclisinin âzası olmak gibi şerefli bir sıfat ve salâhiyeti üzerinde taşıyan ve bunun mesuliyetini alanların, bütün bu hakikatlerin icine girerek realitelerle karşı karşıya bulunmaları, yüklendikleri mesuliyet ve salâhiyetlerin bir icabı, bir neticesi olmak lâzımgelir.

Muhterem arkadaşlar, zaten sözlü sorunun istihdaf ettiği maksat budur. Müsaadenizle şu hususa da temas edeyim. Muhterem arkadaşımız Ziva Termen hepinizin de bildiği gibi, bizim programımıza kırmızı rey vermiş olan bir arkadaşdır. programımızı beğenmemiş, tatbikini arzu etmeyen bir arkadaşdır. Nevema kendisinin, bugün tetkik mevzuu ettiği şekil, mutlak olan şekil olmak lâzımgelir. Hakikat bu merkezde olduğu halde, buna benzer soruların daima muhalafet safında yer almış olan arkadaşlarımız tarafından verilmesi sebebinin takdirini yük-

sek heyetinize bırakmak en ihtiyatlı bir hareket olur.

İBRAHİM ÖKTEM (Bursa) — Desene bunun da mesuliyeti bize yükleniyor.

DEVLET VEKİLİ EMİN KALAFAT (Devamla) — Şuna bilhassa işaret etmek isterim ki; millî mücadeleden sonra Büyük Atatürk'ün sayesinde memleketin birçok dâvaları tahakkuk etmiş bulunmaktadır. Yine kendisinin yarım kalan teşebbüsleriyle tahakkuk etmemiş olan dâvası, bu memlekette Garp ölçülerine uygun bir demokrasinin tahakkuku dâvasıdır. Bu hususta yapılmış olan teşebbüsler hepimizin malûmudur. Parti içerisinde Rana Beyin müstakil grubu gibi... Haddi zatında bunlar dâvanın ciddiyetiyle kabili telif olmayacak teşebbüsler halinde kalmıştır. Bunları takibeden kalkınma ve serbest firmaların âkibetleri malûmunuzdur. 1950 de kendisini iktidara getiren millete sunmuş olduğu programı ile ve onu takiben seçim beyannamesiyle Demokrat Partinin takabbül etmiş olduğu büyük hizmetlerin içerisinde giren en büyük vazifelerden biri de demokrasiyi anarşiye götürmeden temin edebilmektir.

Bendeniz konuşurken, Fevzi Lûtfi Bey arkadaşımızın sonunu beklemeye dahi tahammül edemedi söz söylemekte ısrar ettiğini görüyorum. Bu partinin kuruluşunda ben yokken siz vardınız. Ne gibi düşüncelerle kurulduğu malûm. Tatbikatında uzun seneler içinde bulundular. Binaenaleyh, hasbelkader kendilerinin içimizden ayrılmış bulunmalarından sonra, hakikatlerin ifadesine tahammül edememeleri beni eidden üzer.

FEVZİ LÜTFİ KARAOSMANOĞLU. (Manisa) — Ben ağzımı açmadım, hiç konuşmadım, vehme mi kapılıyorsunuz?

Söz istiyorum.

EMİN KALAFAT (Devamla) — Müsaade ederseniz, bakın gayet karakteristik bir misali şu ihtiyar etmiş olduğu hareket tarzıyla zaten Meclise vermiş oluyor.

Güzel bir hattı hareketi bir taraftan Çelikbaş'ın, öbür taraftan

REİS — Emin Beyefendi, bir zühul olmasın, Fevzi Lûtfi Bey hiçbir beyanda bulunmadılar.

Devam buyurunuz.

DEVLET VEKİLİ EMİN KALAFAT (Devamla) — Çok muhterem arkadaşlar, Ziva Termen arkadaşımız sorusunun ikinci maddesinde

siyasi partilere mensubolan siyasi şahısların hürriyete, sebestiye shibolmadıklarından şikâyet etmektedir. İddiaları vârit olmamakla beraber, bu tarzdaki beyanlarını ben şahsan bir nevi intakı hak olarak kabul ediyorum. Hakikaten adedleri mahdudolan siyasi insanların dışında kalan milyonlarca vatandaşın hürriyetten mahrum olmadıkları kabul ediliyor, demektir.

Soru sahibi, 6334 sayılı Kanunu tadil eden 6732 sayılı Knunun tatbikinden şikâyet etmektedir. Şikâyeti, bu kanunun vaz'etmiş olduğu takyitlerin neticesinde matbuatın susmuş, sinmiş olduğudur. Hapimiz günlük gazeteleri takibedererek yazdıkları yazıları okuyoruz. Bunlar içerisinde hürriyetten çekinen insanların hangileri olduğunu sizin takdirinize bırakırım. 6732 sayılı Kanun hakikaten birtakım mecburiyetler ve kayıtlar vaz'etmiştir. Bunlar nelerdir? Küfürü menetmiştir. Siyasi mesuliyeti kabul etmiş olan insanların şeref ve haysiyetleri ile oynamayı menetmiştir. Zaten insan olarak hiçbirimizin hiçbirimize karşı bu tarzda hareketi reva görmeye hakkımız olmaması lâzımdır. Allah'ın büyük bir nimeti olacak, Bütçe Komisyonunda konuşan muhalefete mensup arkadaşlardan birisi, çıkarılan kanunun iyiliğinden bahsediyor. Yine bir muhalif arkadaşımız da prensiplerden değil, tatbikattaki bâzı güçlüklerden şikâyetçi olduğunu ifade ediyor. Çıkarılan kanunun taşıdığı bâzı boşlukları ve bâzı aksaklıkları, Dahiliye Vekâletinin yeni tamimleriyle doldurulmuş ve giderilmiş bulunmaktadır. Sizler de bu hâdiselerin tatbikatı içindesiniz. Bu itibarla her hangi bir kanunun bir boşluğuna işaret ederken bunun tasahihinden dolayı da küçük bir memnuniyet ifade edilmiş olsa tenkid ve târizlerin içten gelen bir hüsnüniyet eseri olduğu kabul edilebilir. Fakat maalesef tatbikat bu şekilde cereyan etmemektedir. Toplantı ve gösteri yürüyüşlerine aidolan Kanun münasebetiyle, kanunun çıktığı günden bugüne kadar sekiz defa sözlü soru sorulmuştur. 8 . VIII . 1956 da Nüvit Yetkin, 20 . VIII . 1956 da Kâmil Kırıkoğlu, 24 . IX . 1956 da Mehmet Hazer, 19 . X . 1956 da Safaeddin Karanakçı, 13 . XI . 1956 da Emrullah Nutku, 24 . XI . 1956 da Ahmet Bilgin tarafından aynı mevzuda snaller sorulmuştur. Bunların hepsi mesul arkadaşlarımız tarafından bu kürsüden cevaplandırılmış ve mevzu lüzumundan fazla tavazzuh etmiş bulunmaktadır. Fakat bütün bunlara rağmen

men tatmin edilmeyen bir taraf var. Nedir bu taraf? Muhalefet safında yer alan arkadaşlarımızın kendi seslerini duyurabilmek için, bu Meclis kürsüsünden başka bir imkânlarının kalmaması iddiasıdır. (Sağdan, bravo sesleri, şiddetli alkışlar.) (İşte bu doğru sesleri)

REİS — Lütfen hatibin sözünü kesmiyelim.

DEVLET VEKİLİ EMİN KALAFAT (Devamla) — Müsaade ederseniz bendeniz konuşurken intihabetmiş olduğum kelimelerin mânasını ve bu şekilde izhar edilen memnuniyetlerin geçici bir mahiyet arz edeceğini bilerek konuştum. (Soldan bravo sesleri) Çünkü her iki partinin de, bugün Meclis dışında milletle karşı karşıya geldiği zaman hissettirdiği bir mevcudiyeti yoktur. Bu, vaktidir. (Sağdan gürültüler, «parti iki değil, üçtür» sesleri) Fakat bunun temini, o tarzdaki hareketlerle maalesef olamayacaktır.

YUSUF AZIZOĞLU (Diyarbakır) — O halde bu tedbirler ne içindir? Toplantılara niçin müsaade etmiyorsunuz?

REİS — Lütfen hatibin sözünü kesmeyiniz, devam buyurunuz, efendim.

DEVLET VEKİLİ EMİN KALAFAT (Devamla) — Onu da arz edeceğim.

a) 6761 sayılı Kanunun sarıh hükmüne rağmen siyasi partiler tarafından seçim devresi dışında yapılmak istenen toplantılara müsaade olunmamıştır.

b) Siyasi partiler tarafından senesi içerisinde yapılmış olan kongrelerin muhtelif vesile ve bahanelerle tekrarlanmasına izin verilmemiştir.

c) Yıl dönümlerini vesile ederek siyasi partilerin tertibetmek istedikleri toplantılar için de aynı şekilde hareket edilmiştir.

d) Partilerin nizamnamelerindeki esaslara uyulmadan alt kademeleri tarafından usulsüz olarak yapılmak istenildiği bâzı vilâyetlerce tesbit edilen toplantılara da mâni olunmuştur.

4. Dağıtılan toplantıların umumi sebepleri ni de şöylece sıralamak mümkündür :

a) Sohbet gezileri esnasında bâzı yerlerde kahvehane veya açık mahallerde yapılan hasbihallerin kanunun 2 nci maddesine aykırı olarak siyasi bir propaganda mahiyetini iktisabet ettiği zamanlarda evvelâ ihtarlar yapılmış ve riayet edilmeyen hallerde dağıtılmıştır ki, ekseri mahallerde ihtarla itibar edilerek dağıtılmıştır.

Aykırı olarak siyasi bir propaganda mahiyetini iktisabettiği zamanlarda evvelâ ihtarlar yapılmış ve riayet edilmeyen hallerde dağıtılma zaruretini hâsıl olmuştur.

b) Yine kahvehanelerde yapılan sohbetler sırasında kahvelerin dışında kanuna muhalif surette toplanmalar müşahede edildiği hallerde halkın dağılması için yapılan ihtarlar ve dağılmalar olmuştur.

c) İdare ve zabıta makamlarına mahallî şartlara göre alınan emniyet tedbirlerine riayetsizlik dolayısıyla yapılan ihtarlar ve dağılmalar vukubulmuştur.

5. 6761 sayılı Kanunun tatbikatından mütevellit şikâyet ve temenni yolunda intikal ettirilen müracaatlar daima tetkik ettirilmiş ve lüzumlu görülen hallerde hüsnüniyetle ıslah tedbirleri alınmıştır. Meselâ, kademe kongreleri bakımından, bunların bu kanunun ilk çıktığı anda hakikaten yeniden hâsıl olan tereddütler neticesinde yapılmasına kısa bir müddet mâni olunmuştur. Fakat vâkı olan şikâyetler üzerine Dahiliye Vekâletince yapılan tamimler neticesinde bu aksaklıklar bertaraf edilmiştir. Her partiye bugün verilmiş olan kanuni hakları olarak tatbikat içerisinde, kademe kongrelerinin yapılmadan evvel ihbar ve ilân mecburiyeti olmadığı hususu C. H. Partisinin müracaatı üzerine, yerinde görülmüş ve vilâyetlere tamim yapılmıştır.

b) Mahallî örf ve âdetlere göre; balo, düğün ve emsali toplantılar aynı siyasi partinin müracaatı üzerine, «izne tâbi olmaması ve istisnai hükümlere uyulması icabedeceği» mütalâa olunarak yanlış tatbikat bu suretle ıslah edilmiştir.

c) Kademe kongrelerinin idari mahalde yapılması şeklindeki hükmün açtığı yanlış telâkki ve tatbikat ıslah olunmak suretiyle meselâ bir semt ocağı kongresinin o semtin bulunduğu şehir ve kasaba hudutları içerisinde her hangi bir yerde yapılabileceği valiliklere bildirilmiştir.

Bunlar şikâyeti mucibolan hususlardır ki, bugün fiilen tashih edilmiş bulunmaktadır. Bu itibarla bugün hakikaten Ziya Termen arkadaşımızın bu izah etmiş olduğumuz hususlar dışında bir maksadı olup olmadığını bilmiyorum. Fakat başta da işaret ettiğim küçük târiz ve telmihleriyle beraber suallerine kâfi derecede cevap verdiğim kanaatindeyim. Şimdilik bu kadarla

iktifa ediyorum. (Soldan, bravo sesleri, alkışlar).

REİS — Fevzi Lûtfi Bey; hatibin sözleri arasında sizin yerinizden hiçbir müdahalede bulunmadığınızı beyan ettim. Buna rağmen söz istiyor musunuz?

FEVZİ LÜTFİ KARAOSMANOĞLU (Manisa) — Evet, istiyorum.

REİS — Buyurun.

FEVZİ LÜTFİ KARAOSMANOĞLU (Manisa) — Muhterem arkadaşlarım; sizi temin ederim ki, bu muallâ kürsüde bir milletvekili veya vazifedar bir vekil konuşurken yerimden kemali dikkatle dinlemekteyim. Hattâ anlamadığım bir mevzu da olsa, - birtakım acizlerle malâmal insanlarız, her şeyi bilemeyiz ve anlayamayız - bendeniz kemali dikkatle dinlemeye azmederim.

Şu memleketle bu kürsünün daima huzurlu kalması ve bu kürsüde konuşan her hangi bir arkadaşına hiçbir italeli lisanda bulunulmamasını kendisine emel ve şiar edinmiş bir arkadaşınızım, buna daima gayret ederim.

Yine Emin Bey arkadaşımız konuşurken kemali dikkatle dinliyordum. Fakat zaten arkadaşımız kürsüye gelirken bir suale cevap vermeden evvel suali soran mebus arkadaş, suali dolayısıyla kabahatli, sitemli, kinayeli çıkarmak için gayret etti. Bu gayretini daha da ileri götürerek, kemali dikkatle kendisini dinliyen ben-denize karşı söz atmak, itabetmek ve hattâ azarlayıcı bir şekilde konuşmak yolunu ihtiyar etti. Sizi temin ederim; bu memlekette bu kürsünün hür kalmasını, masun kalmasını ve huzurlu kalmasını isteyen bir insanım. Niçin böyle yapıyorsunuz Emin Bey?

Bir nokta da arkadaşlar... —

REİS — Yalnız zatınız hakkındaki taarruza cevap veriniz.

FEVZİ LÜTFİ KARAOSMANOĞLU (Devanla) — Bu kürsü bu memlekette hür kalmalıdır. Ben kimseye taarruz etmedim.

REİS — Yanlış anlaşıldı. Size söz verirken Dahilî Nizamnamenin 95 nci maddesine göre ve vâkı taarruz sebebyle söz verdim. O itibarla sözlerinizi bitirdiniz, mesele kalmadı.

Söz mü istiyorsunuz, Bay Sertoğlu? Ne hakkında?

NURİ SERTOĞLU (Sinob) — Vekil Bey izahta bulunurken muhalefet partisinden bir milletvekilinin beyanını naklettiler. Bu beyanat

tahrif edilmiştir, yanlış anlaşılmalıdır. İzah edeceğim.

REİS — Riyaset bu kanaatte değildir, söz vermiyorum, efendim.

Soru sahibi Ziya Termen.

ZİYA TERMEN (Kastamonu) — Muhterem arkadaşlar, gönül, bu sualim dolayısıyla, bu Meclise karşı mesul ve birinci derecede muhatap Muhterem Başvekil Adnan Menderes'in bizzat kendi ağızlarından bu sualin cevabını dinlemek isterdi. Fakat Devlet umuru, kendisini hakikaten mahmul kılmaktadır, bunu takdir ediyoruz. Yalnız, bu sualin cevabını, (Bizat Yüksek Heyetten itimat almak suretiyle bu Heyete ve millet hakları muvacehesinde yine Meclise karşı mânen borçlu buldukları hususlar dolayısıyla) kendilerinin vermeleri elbette ki faydalı olacaktı. Program üzerindeki sualleri, İçtüzük hükümleriyle muvazi olarak, Emin Kalafat cevaplandırdı. Mevzu, bu suretle şeklen normaldir. Şimdi esasa geçebiliriz.

Kalafat arkadaşımız, sualin gecikmesinden bahsile, özür beyan ettiler. Bu gecikme; teknik veya bir hak ifade eden mecburi bir gecikme değildir. Yirmi altı celsedir Başvekili, bu kürsüye davet edebilmek için bekliyorum. Hakikatte hepimizin mecbur ve merbut bulunduğumuz İçtüzüğümüzün 152 nci maddesine göre, sual âzami iki celse içinde cevaplandırılmak iktiza ederdi. Bu bekleyiş İçtüzük hükümlerine tamamen aykırı bir bekleyiş olmuştur. Emin Kalafat arkadaşımızın bu bekleyiş hakkında ileri sürdüğü fikirleri maalesef kabul edemiyorum. Kendileri bu kanatlerini lütfen değiştirmelidirler.

Suali, üslup yönünden tenkidetiler : (Büyük Meclisten itimat istihali maksadiyle okunan program) tâbirine, dokundular. Hakikatte Büyük Meclisten itimat istihali maksadiyle okunan program tâbirini yazarken, kararlı idim, kasıtlı idim. Çünkü mevzu, aynen La Fontaine'in karga - peynir ve tilki hikâyesini andıran bir mahiyet kazanmıştı. Açıkça ifade etmek lâzımgelirse, Başvekil, bu memleketin hayrına bir program kaleme almış, fakat tatbikat, tamamen aksi istikamette ve muradın uzağında bir yere düşmüştür.

REİS — Ziya Beyefendi, beyanlarınız vuzuh içinde değildir. Lütfen açıklamada bulunmanızı rica ederim. Başvekil itimat almak için, her han-

gi bir maksatla böyle konuşma yapmış, böyle bir program arz etmiş gibi beyanlar, zımnî hakareti, tazammun eder. Lütfen tavzih buyurun. (Sağdan, gürültüler, «hatibin sözünü kesmeye ne hakkınız var?» sesleri)

ZİYA TERMEN (Devamla) — Bir dakika efendiler, Reis bey siz de müsaade buyurun, Büyük Millet Meclisine karşı «ben şu şu işleri yapmayı size vadediyorum, bana güven oyu verirseniz bunları yapacağım» diye bir program okuyan Başvekil, bu programın kıraatini takiben güven oyu istihsal ettikten sonra, tamamen beyanlarının hilâfında, uzağında, ırağında bir istikamette hareket edemez!.. (Gürültüler)

REİS — Ziya Beyefendi..

YUSUF AZİZOĞLU (Diyarbakır) — Reis bey, hatibin konuşmasına müdahale etmeye ne hakkınız var?

REİS — Efendim, Reis her zaman hatibin sözlerine, nizam verme hükümlerine göre müdahale eder ve icabederse usule uygun alacağı kararlarla söz kesebilir. (Sağdan, kesemezsin, olmaz sesleri) Müsaade buyurun madde okuyacağım.

Ziya Beyefendi, zatiâliniz, kasten bu şekilde yazdım, diye beyan buyurdunuz. Diyorsunuz ki, Adnan Menderes bu kürsüden, itimat almak için, kasten hilâfı hakikat beyanda bulundu..

ZİYA TERMEN (Kastamonu) — O sizin teviliniz!..

REİS — Hayır, tamamen sizin beyenınız böyledir. Bu beyanınız Hükümete, aynı zamanda Büyük Millet Meclisine hakarettir, Riyaset bunu böyle anlamaktadır. Bu sebeple de sözünüzü geri almanızı ihtar ediyorum.

ZİYA TERMEN (Devamla) — Muhterem arkadaşlar, Adnan Menderes bir Başvekil olarak, Hükümetinin programını okurken vadettiği hususları tahakkuk ettirmesi halinde, hiç kimsenin bir diyeceği yoktur. Ve bunu biz dahi gönülden isteriz. (Soldan, gürültüler)

REİS — Ziya Beyefendi, Riyaset sizden şunu rica eder: Kasden söyledim, diyorsunuz, lütfen sözünüzü geri alın.

ZİYA TERMEN (Devamla) — Açıklyorum. (Gürültüler).

(Reise hitaben) Reis Bey, salonun galeyana gelmesi ile âdetâ hüküm istibat ediyorsunuz. Adnan Beye bir hakarete bulunmuş değil'm, böyle bir niyetim de yoktur.

MEKKİ SAİD ESEN (Bahkesir) — Meclise hakaret ediyor.

REİS — Mekki Bey, lütfen sükûneti muhafaza buyurun.

Kişi ikrarı ile ilzam edilir. Ziya Bey, lütfen sözünüzü geri alınız.

ZİYA TERMEN (Devamla) — Müsaade ediniz, efendiler...

REİS — Beyefendi size ikinci ihtarı yapıyorum.

ZİYA TERMEN (Devamla) — Siz de dinleyiniz diyoruz, Beyefendi.. Ben sözlü sorumu daktiloda kâğıda yazarken...

YUNUS MUAMMER ALAKANT (Manisa) — Geri alma!

REİS — Muammer Alakant Bey, oturduğunuz yerden sükûneti ihlâl edici harekette bulunmayınız. Dahili Nizamnameye göre ihtar cezası veriyorum.

(Sağdan «Mekki Said'e ihtar yapmadınız» sesleri).

REİS — Aynı şekilde Mekki Beyefendiye de aynı şeyi yaptım.

Buyurun. (Sağdan gülüşmeler).

ZİYA TERMEN (Devamla) — Arkadaşlar daktiloda bu suali yazarken «Meclisin oyunu istihsal etmek maksadiyle» kelimelerini kasten yazdım, dedim. Buradaki kasdım, benim üslûbumla, realiteyi hatırlatmaktan ibarettir. Kasden yazdım dedim. Tekrar ediyorum ve mânası başka bir şey değildir.

REİS — Ziya Beyefendi, karga ve peynir hikâyesiyle teşbihinizin mânası nedir?

ZİYA TERMEN (Devamla) — Arkadaşlar, Rivaset, on beş dakikalık zamanın beş dakikasını. üslûbumu izah için ve birtakım müdahalelerle bana harcattı, lütfen yapmasınlar..

Karga - peynir hikâyesine gelince, kemali cesaretle ve hepinizin huzurunda tekrar arz ediyorum. ki, dünyanın hiçbir yerinde bir başvekil bir hükümet kuran zat, ve siyasi bir şahsiyet, ben bu memlekete dürüst bir seçim kanunu getireceğim diye Meclise sevk ettiği bir kanun tasarısını, bâzı düşüncelerle geri almaz, alamaz. Bir başvekil bir memlekette öteden beri bir hak olan siyasi toplantılara yeni bir kanunla mâni olamaz. Bunlar La Fontaine'in hikâyeleri mahiyetindeki hâdisat ve misaller değil midir?

REİS — Ziya Bey arkadaşımıza hakareti tazammun eden beyanları dolayısıyla iki defa

ihtar etmeme rağmen sözlerine ısrarla devam etmeleri karşısında Dahili Nizamnamenin 92 ve 186 ncı maddeleri gereğince kendisinin bu İnikat konuşmaktan menedilmesi hususunu reylerinize arz edeceğim. Kendisinin bir İnikat için konuşmaktan menedilmesi hususunu reylerine arz ediyorum. Kabul edenler.. (Sağdan edilmemiştir, sesleri).

Müsaade buyurun sayacağım.

Dahili Nizamnamemiz, eğer reylerde anlaşmazlık vâkı olursa (gürültüler) ayağa kalkmak suretiyle oylama yapılabilir, demektedir. Vâkı olan tereddüdü izaleye mecburum.

Efendim, Dahili Nizamnamemizin 92 ve 186 ncı maddelerine göre Ziya Termen arkadaşımı bu İnikat konuşmaktan memnuiyetini reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmemiştir. (Sağdan, alkışlar.)

Devam buyurun, efendim.

ZİYA TERMEN (Devamla) — Aziz arkadaşlar, her şeyden evvel şu kelime münakaşalarının sonunda, hakkı teslim ederek benim konuşmama yardım eden muhterem Demokrat Partili arkadaşlarıma canü yürekten teşekkür ederim. (Sağdan, alkışlar.) Muhterem arkadaşlar, Dördüncü Menderes Hükümeti okuduğu programında Türkiye Büyük Millet Meclisine ve dolayısıyla Türk milletine karşı, yeni teşkil ettiği Hükümeti marifetiyle, memlekete neler kazandıracığını şöyle ifade ve takdim etmişti:

Kısım Bir: Ziraat problemi! Yani Emin Kalafat arkadaşımızın üzerinde ısrarla durduğu konu... Bu mevzu içinde: Büyük kütlenin kalkındırılması için gereken iştirat gücü, zirai krediler, muhtaç çiftçiye toprak tevzii, zirai ithalât, yol ve silo tesisleri; yer almıştı,

İkinci kısım: Envestisman politikasının bir plâna raptı, millet olarak Türk gücünü inkişafa sevk; zararlı devlet müdahalelerinden ve bürokratik engellerden memleketi kurtarmak cehdi; bütçelerin iktisadi bünyelerimizle mütenasip hacimde tertibi ve bunlardan sonra, asıl sözlü sorumuza mevzu teşkil eden: 25 seneye indirilen emeklilik hakkının eski hududuna irca olunacağı va'di, Türk Anayasasının yeni bir anlayışla revizyone edilmesi zaruretine dair vaat, isbat hakkı diye isimlendirilen mevzuun kanunlaştırılması gerektiğine dair müsait ifade, ve nihayet, müstakbel icraatın, Demokrat Parti teffekkür sistemine muvazi olarak yürütüleceğine

dair vaitle, Seçim Kanununun tadil edileceğine dair vaitten ibaretti. Kalafat arkadaşım, cevabında, Seçim Kanununun tadil edileceğine ve Hükümet tarafından, şu anda, nasıl bir anlayış içinde bir Seçim Kanunu getirileceğine dair asla sarıh bir açıklamada bulunmadılar. Bu konuya uzaktan yakından katıyen temas etmediler. Müstakbel icratın, Demokrat Parti tefakkür sistemine müvazi olarak yürütüleceğine dair va'di, asla ele almadılar, çünkü ele alamazlar. Esasen Demokrat Parti, tefakkür sisteminden inhirafı, hemen hemen Hükümetin itimat almasından 3 ay sonra başlıyan antidemokratik mahiyetteki bir hava ve Anayasaya mugayir icraat ve tatbikatı ile ortaya fiilen koymuş bulunuyor.

Bugün, 4 ncü Menderes Hükümeti programının metin olarak ifadesini ele alırsak yani bu programın okunduğu tarihten bugüne kadar geçen zaman içindeki tatbikatı ve kanunlaştırılan bâzı hususları incelersek, programdaki vaitleri beğenilmiş, oy almış ve ekseriyet kazanmış bir hükümet programı olarak, tatbikatla kavil arasındaki büyük fark kendiliğinden ve derhal aşikâr olur.

Çünkü Başvekil, programını; 17 günlük bir duraklamadan sonra ve enine boyuna ölçerek ve Demokrat Parti Grupunun Büyük Millet Meclisinin bu memlekette nasıl ve ne gibi şartlar âlemi arzu ettiğini ve ruhların nelere hasret çektiğini düşünerek, şahsan kaleme almıştır. Fakat bu kiraatin hemen akebinde, toplantıları yasak eden kanun çıkarılmıştır. Bu kanunu çıkaracaklarına dair iradettikleri, Devletin Reisliği vazifesini görmekte bulunan Muhterem Celâl Bayar'ın da hazır buldukları, Zonguldak nutuklarında, Hükümet Reisinin gayesi aşikâr olmuştur. Bir memleketteki, (esasiyecilerin ifadelerine göre) Devlet bir yanda, Millet bir yandadır ve Milletçe, birtakım vazifeler görmek üzere, Devlet müessesesini yaşatmak ve mukabeleten Millet ihtiyaçlarını görmek ve gidermek üzere, iş başına getirilmiş bir de Hükümet vardır, o da ortadadır, böyle bir durumda Zonguldak santralinin ve Seyhan Barajının açılış seyahatindeki nutuklarında Millet'in temel haklarını ortadan kaldıracaklarını ifade ve ilân eden bir parti lideri ve Başvekil bulunur ve o Başvekilin hemen arkasında yer alan Devlet Reisinin dahi rolünü oynaması tecviz edilecek olursa, bu memlekette

artık, Devlet Reisliği tarafsızlığının dahi kavlen ve fiilen ortadan kaldırılmış bulunduğu resmen ilân edilmiş olmaz mı? (Soldan gürültüler) Tatbikat ile nazariye vaitler ile tatbikat arasındaki fark ve uçurum, bizzat hâdise olarak, kanun olarak aylardan beri ortadadır.

SUAT BAŞOL (Zonguldak) — Böyle bir şey olmadı.

ZIYA TERMEN (Devamla) — Ben o tarihte Kastamonu'ya, mitinge gidiyordum, samiin locasındaki 5 gazeteciyi işhadederim. Suat Bey hâfizanız ihtiyarlamış, susunuz.

REİS — Rica ederim, karşılıklı konuşmayınız..

ZIYA TERMEN (Devamla) — Ziraat, envestisman politikası ve Türk gücünün inkişafı mevzuunda da, Emin Kalafat'ın beyanlarına müvazi olarak yani programın iktisadi mânadaki çıkmazları ve noksanları üzerinde de bir nebze durmak isterim.

Kalkınan köylü meselesini ele alalım. Bugün, Demokrat Parti iktidarının fiilen iş başında bulunduğu, 7 nci yılı yaşıyoruz. Köy ve köylü probleminde iki istikamet görürüz. Birincisi köy suları, diğeri Ziraat Bankası kredileri. Su meselesinde D. P. muhitten muhite gitmiştir. Sabık iktidar ise merkezden muhite yürümeğe çalışmıştı. Ziraat Bankası kredileri ise, hatırlarsınız ki, eskiden de vardı. Fakat miktarı bu derecede değildi, çünkü o devirde, Türkiye'de tedavül etmekte olan para hacmi bugünkü kadar bulunmuyordu. Bir nispet muvacehesinde bugün, 300 lira alan köylünün, dün 80 lira aldığı ve dünün 80 lirasının iştirâ gücünün de bugünkü 300 liraya muadil bulunduğu bir hakikattir. Yani bugüne müsavi bir para olduğu, tam bir realitedir.

Piyasadaki istikrarsızlık da aşikârdır. Sayın Kalafat, Millî Korunma Kanunu çıkarıldı, mesele halloldu dediler. Fakat, bu bir mum alevi gibi, iki ay parladı. Kanun çıkmadan evvel faraza 85 lira olan bir erkek iskarpini o tarihte birden 45 liraya inmiş idi, fakat bugün yine 85 liradır. Bize ucuzlamaya dair beyanda bulunan Devlet Vekiline, Vekâletinin kendi murakabesi altında neşriyat yapan bir dairenin verdiği istatistik rakamlarına dayanarak misaller vermek gerekirse, program tarihi ile bugünkü tarih arasındaki fiyat yükselişleri, asla muvaffakiyet gösterici değildir.

	1955 Eylül	1956 Eylül
Piring	1,42	1,94
Zeytinyağı	3,28	4,69
Odun	8	14
Soğan	32	44
Basma	1,33	1,95
Zeytin	2,04	3,09
Tuz	13	15
Erkek Gömleği	14,00	19,00
Yemek tabağı	1,95	2,60
Dövme bakır	7,50	9,25

Görülüyor ki, 6731 sayılı Kanun, hayatı ucuzlatmak gayesini tahakkuk ettirememiştir.

Bu suretle Sayın Hükümet, sadece hürriyet âlemindeki hürriyet vâdisindeki gönül ferahlatıcı, milletlerin en tabîi hakkı olan temel hürriyetlerinin, bu memlekete avdetini değil, faraza basit bir vait olan (piyasayı ucuzlatacağım) vadini dahi yerine getirememiştir, getirememiştir!..

REİS — Ziya Beyefendi, beş dakikalık müdahale payı da dâhil olmak üzere, konuşma müddetinizin bitmesine bir dakikanız kaldığımı hatırlatırım.

ZİYA TERMEN (Devamla) — Sayenizde!..

Muhterem arkadaşlarım, petrol meselesinin Türk sermayesiyle halledileceğine asla kaani bulunmamaktayım. Dikkatli ve namuslu bir yabancı sermayenin bu memlekete celbedilmesi elzemdir. Bunun için garp âlemi sermayedarlarının, memlekete gelmesi lâzımdır. Fakat bu bugünkü şekliyle Türk petrol politikası, dipsiz bir sokağa sapılmış, tıkanmış vaziyettedir.

Kısaca Anayasa mevzuuna da temas etmek isterim : Türk Anayasasının ciddiyet ve samimiyetle ele alınıp, bu Meclise getirileceğine şahsan inanmıyorum. Kıbrıs'taki Türklerin hukukunun Anayasa ile teminat altına alınması düşünüldüğü şu günlerde, Hükümetin, Türkiye'de yaşayan Türkleri de evleviyetle, ve asgari bu ölçüler içinde, yeni bir Anayasa anlayışına kavuşturmasını temenni ederim. (Soldan, devamlı gürültüler)

REİS — Ziya Bey sualinizle alakası nedir, çok rica ederim. Konuşma müddetiniz bitmiştir.

ZİYA TERMEN (Devamla) — Mevzu geniştir. Fakat Riyasetin inatlı ısrarı, bu mevzuu enine boyuna konuşma imkânını vermiyor. Ben

sadece sözümün kesilmek istendiği şu anda, tek-raren, bana konuşmaklığım için müspet oy kullanan muhterem demokrat mebus arkadaşlara teşekkür ederim. Ve muhterem Reise de, teessüflerimi bildiririm. Kendileri biraz dikkatli olsunlar. (Bursa'da bir köy kongresi idare etmediklerini bilsinler.) (Sağdan, alkışlar)

REİS — Kendisine Dahilî Nizamnamemizin sarîh hükümleri karşısında konuşma müddetinin on beş dakika olduğunu ihtar ettim. Bu Dahilî Nizamnamemize uygundur. Kendileri bunu Riyasetin musir ve inatlı müdahalesi olarak kabul ettiklerini söylediler.

İkinci madde olarak; kendilerine Riyaset, Dahilî Nizamnamemize göre iki ihtar cezası verdi. İki ihtardan sonra hatip aynı şekilde konuşmasına devam etti. Dahilî Nizamnamemizin 92 ve 186 ncı maddesine göre bu İnikat konuşmaktan memnuiyetini yüksek reylerinize arz ettim, Yüksek Heyet kabul etmedi. Yüksek Heyet isterse kabul eder, isterse etmez. Edilmediğine göre konuşmasına müsaade ettim ve konuştu. Fakat kürsüden inerken yaptığı Riyaset hakkındaki konuşması tamamiyle Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyasetine hakarettir. (Sağdan, şahsına ait sesleri) Şahsıma da aidolsa, şu anda Büyük Millet Meclisi Riyaset Makamında vazife gören bir arkadaş için bu tarzda konuşmasını Riyaset Yüksek Meclise hakaret telâkki eder. Bu bakımdan kendisinin iki ihtara rağmen Riyasete hakaret etmesi karşısında üç inikat için Meclisten çıkarılmasını oyunuzda arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir, efendim.

SABAHATTİN ÇIRACIOĞLU (Bursa) — Muvaffak oldun, Reis Bey!..

REİS — Muvaffak oldunuz, diyen arkadaşımız kimdir, efendim?

SABAHATTİN ÇIRACIOĞLU (Bursa) — Ben söyledim.

REİS — Çok rica ederim, Riyaset muvaffak oldu, şeklindeki sözünüz yersizdir. (Devam, devam sesleri) (Sağdan, bu şekilde idare olmaz sesleri)

Efendim, zabıttan çıkarılmaya dair bir taktırir vardır, okuyoruz :

Yüksek Reisliğe

Ziya Termen'in, peynir - karga hikâyesinde Heyeti Umumiyyeye hakaret mevcuttur. Bunu

geri almasını veya zabıttan çıkarılmasını teklif ederim.

Siird
M. D. Süalp

YUSUF AZİZOĞLU (Diyarbakır) — Biz de Reise ihtar yapılmasını istiyoruz. Reis Bey, bu idarenizle hem Türk Milletine, hem de Büyük Meclise hakaret ediyorsunuz. (Soldan gürültüler)

REİS — Efendim, müsaade buyurun. Yusuf Aziz Bey, Riyasetin Dahili Nizamnameye ademi riayet ettiği hakkında her zaman bir sual ile Meclise gelmek mümkündür. Zatâliniz ve birçok arkadaşlarınız Dahili Nizamnameye katiyen riayet etmemektedir. Riyasetin vazifesi Dahili Nizamnameyi tatbiktir. Çok rica ederim bu şekilde konuşmayın.

YUSUF AZİZOĞLU (Diyarbakır) — Dahili Nizamnameyi siz çiğniyorsunuz.

REİS — Verilen tavrı tekrar okuyoruz.

(Mehmet Daim Süalp'in tavrı tekrar okundu)

REİS — Okunan tavrı dinlemiş bulunuyorsunuz. Ziya Termen'in bâzi sözlerinin zabıttan çıkarılmasını tazammun etmektedir. Dahili Nizamnamemizde buna ait bir hüküm mevcut değildir. (Gürültüler, «reye konmaz bu tavrı» sesleri)

PERTEV ARAT (İzmir) — Usul hakkında.

REİS — Buyurun.

PERTEV ARAT (İzmir) — Muhterem arkadaşlar, uzun münakaşalardan sonra Ziya Termen arkadaşımızın «karga - peynir» hikâyesi üzerine, kendisine söz verilip verilmemesi Yüksek Meclisinizce karara bağlandı. Riyasetin ifadesinden de anlaşıldığına göre - hakikat de budur - söylenen sözlerin zabıttan çıkarılması mevzuuna dair İhtüzükte bir kayıt yoktur. Bu tavrın reye dahi konulmamasını rica ederim. (Bravo sesleri)

REİS — Daim Süalp.

MEHMET DAİM SÜALP (Siird) — Muhterem arkadaşlar, Ziya Termen arkadaşımız hikâyeyi anlattıktan sonra, «kasıtlı olarak ben bunu yazdım» dediği halde iş kargaşalığa geldi. Riyaset Divanına, «Hangi cümlemizi çıkarmamı istiyorsunuz?» dediği zaman, Riyaset bir cümle gösteremedi. Kendisinin buradaki hakareti apaçıktır. Fakat Ziya Termen arkadaşımız

konuşmasını tamamlasın, diye Heyeti Umumiye-yeniz bir tolerans gösterdiniz, yeter ki konuşmasını tamamlasın, dediniz. Heyeti Umumiye-ye, Başvekile ve herkese hakareti tazammun eden bu cümlelerin zabıtlarda kalması bu kürsünün ulviyetine, kutsiyetine yakışmamaktadır. Bu suretle hakaret telâkki edilen, hakaret olarak kabul olunan sözlerin zabıttan çıkarılması Yüksek Heyetin kararıyla defalarca vâkı olmuş bir hâdisedir. Binaenaleyh bendeniz ve arkadaşlarım bunda hakaret görmekteyiz, zabıttan kalmasında da mahzur telâkki etmekteyiz. Sözlerini ya geri alsın veyahut zabıttan çıkarılması için tavrı takdim ettim.

İLHAN SİPAHIOĞLU (İzmir) — Muhterem arkadaşlarım, Anayasaya göre Meclis müzakeratı harfiyen neşrolunur. Binaenaleyh burada kürsüden kötü söz söylenmiş olsa da aynen zapta geçmesi zaruridir. Yalnız Büyük Millet Meclisine karşı bir hakaret varsa bu hakaretin haczaleti sarf edene racidir, tarih boyunca bu söz onun üzerinde kalacaktır. (Bravo sesleri)

REİS — Fethi Çelikbaş.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Burdur) — Lüzum kalmadı...

REİS — Efendim, müzakerata devam ediyoruz.

2. — *Trabzon Mebusu Emrullah Nutku'nun, başta Ankara ve İstanbul olmak üzere bâzi şehirlerde ele alınan imar hareketlerine dair Başvekilden şifahi suali (6/309)*

REİS — Sual sahibi burada mı, efendim? (Burada, sesleri)

Başvekil yok, Başvekil adına cevap verecek kimse de yok. suali gelecek. İnikada bırakıyorum.

SABAHATTİN ÇIRACIOĞLU (Bursa) — Emin Kalafat buradadır, cevap versin, efendim.

REİS — Sabahattin Beyefendi, «Emin Kalafat cevap versin, efendim» şeklinde müdahaleye ne hakkınız vardır? Bu şekilde konuşmamızı size ihtar ediyorum.

3. — *Burdur Mebusu Fethi Çelikbaş'ın, Kasım ayı başındaki alar yakıt stoğu miktarına ve alar yakıt kıfayetsizliği kavşısın'la ne gibi te-birler alındığına dair Başvekâletten olan suali*

ne Devlet Vekili Emin Kalafat'ın şifahi cevabı
(6/310)

REİS — Sual sahibi burada mı, efendim?
(Burada, sesleri)

Emin Kalafat Beyefendi, Başvekil adına cevap verecek misiniz?

DEVLET VEKİLİ EMİN KALAFAT (Çanakkale) — Vereceğim, efendim.

REİS — Suali okuyoruz, efendim:

18. XII. 1956

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine
Aşağıdaki suallerimin, Başvekil tarafından sözlü olarak cevaplandırılmasını saygılarımla rica ederim.

Burdur
Fethi Çelikbaş

1. Kasım başında, akaryakıt stoku, memleketin aylık normal ihtiyacının yüzde kaçını petinde idi?

2. Akaryakıt kıfayetsizliğinin iktisadiyatımızın muhtelif sahalarında (Ziraatte, sanayide, küçük sanatlarda, belediye ihtiyaçlarında, kara ve deniz nakliyatında) tevliedettiği ve edeceği tesirlere karşı, Hükümetçe ittihaz olunan tedbirler nelerdir?

3. Avrupa İktisadi İş Birliği Teşkilâtı içinde kurulan petrol komitesine, akar yakıt vaziyetimiz hakkında, hangi tarihte ve ne gibi bilgiler verdik?

REİS — Devlet Vekili Emin Kalafat.

DEVLET VEKİLİ EMİN KALAFAT (Çanakkale) — Muhterem arkadaşlar, Fethi Çelikbaş arkadaşımızın suallerine cevaplarımı arz ediyorum :

Malûm hâdiseler dolayısıyla Süveyş Kanalı'nın kapanması ve petrol nakleden boruların bir kısmının tahrib edilmesi, Bahreyn'den rafine veya ham şekilde akar yakıt ithal eden memleketleri ve Avrupa tasfiyehanelerini çok müşkül duruma düşürmüştür.

Filhakika Ümit Burnu'ndan dolaşmak veya Amerika'dan mal getirmek yol müddetini takriben üç misli uzattığı gibi ilk zamanlarda birçok Avrupa memleketleri ve tasfiyehaneleri için Amerika'dan mal alabilmek mümkün olamamıştır.

Bu vaziyet karşısında birçok Avrupa memleketlerinin düştüğü vaziyet ve almaya mecbur

kaldığı tahdit tedbirleri malûmdur. Meselâ : Fransa otobüs ve kamyonlara bir ay için 40 - 50, otomobillere 20 - 30 litre akar yakıt verebilmiştir.

Avrupa'nın bu vaziyetine rağmen derhal yapılan teşebbüsler ve alınan tedbirler sayesinde memleketimize mal tedarik etmek imkânları bulunmuş sıkıntının Avrupa ölçüsünde inikâsı önlenmiştir.

(Ton olarak)

1956 Kasım stoku		1956 Kasım ithalâtı	
Benzin	9 054	Benzin	19 368
Gaz	7 426	Gaz	14 170
Motorin	8 059	Motorin	22 565
1955 Kasım satışları		1956 Kasım satışları	
Benzin	30 673	Benzin	26 580
Gaz	26 274	Gaz	18 394
Motorin	36 350	Motorin	32 862

Kasım 1956'nın arz ettiğim stok rakamlarına rağmen bu ayın fiili satışlarının geçen seneki satış rakamlarına nispeti bu hususta alınan tedbirlerin isabetini göstermektedir.

Kanalın kapanmasını takibeden siyasi hâdiseler, mal tedarikinde Avrupa'nın ve tasfiyehanelerin çektiği müşkülât, nakil mesafelerinin takriben üç misli artması sebebiyle tahaddüs eden tanker kıfayetsizliği ve nihayet Avrupa'nın aldığı ve almaya mecbur kaldığı tahdit tedbirleri neticesinde memlekette lüzumsuz bir telâşın mahsulü olarak tehacümü ve mal stokunu önlemek ve nihayet devlet idaresinin icab ettirdiği basiret, bâzı ihtiyat tedbirleri olarak hâdiselerin karşısında sürpriz unsurunun müesiriyetini önlemeyi icab ettirmiştir. Bu cümleden olarak 12 Kasım 1956 tarihli ve 27 sayılı sirkülerle ithal edilen bu memlekette istihsal edilen akar yakıtın hakiki ihtiva sahiplerine intikali mi sağlamak maksadıyla İç Ticaret Umum Müdürlüğünün Reisliğinde Dış Ticaret ve Millî Korunma dairelerinden birer mümessille, Petrol Ofis ve Petrol şirketleri temsilcilerinden mürekkep bir tevzi komitesi kurulmuştur.

Bu komite akar yakıtın vilâyet ve şirketlerin tevzi teşkilâtı bulunan mahaller itibarıyla tertiplenmesi salâhiyeti ile tahsisler vâris ve bu tahsisler zamanında valilere bildirilerek vilâyetleri dâhilinde evvelâ istihsale mahsus ziraat ve sanai faaliyetlerle, şehirlerarası nakliyat

için lüzumlu akar yakıtı tercihan karşılamak şartıyla gerekli tertip ve tedbirleri almak yetkisi verilmiştir.

Bu komite muntazam surette toplanarak akar yakıtın memleket sathına, ihtiyaç nispetlerine göre tevzine, sevk imkânlarını da göz önünde tutmak suretiyle tertiplemekte ve istihlâk ve ihtiyaç durumunu yakından takibetmektedir. Bu suretle bir taraftan mahdut olan sevk vasıta ve imkânlarını daimî surette çalıştırmak, diğer taraftan da şirketlerin ana depolara yakın bölgelere tercihan mal göndererek uzak bölgeleri ihmal etmek temayülleri önlenmiş bulunmaktadır.

Memleketimizin akar yakıt ikmalî işine hükümetimizce her zamankinden fazla ehemmiyet verilmekte ve bu hususta âzami dikkat ve tazyakkuz gösterilmektedir. Malûm olduğu veçhile, Avrupa İktisadî İş Birliği Teşkilâtında mevcut Petrol Komitesinin vazifesi Süveyş Kanalının kapanması dolayısıyla büyük ölçüde ehemmiyet kazanmış bulunmaktadır. Teşkilât, üye memleketlerin akar yakıt ikmalinin temin ve tanzimi vazifesini bu komiteye tevdi etmiştir. Komite 1953 ve 1954 senelerinde Avrupa'da başgösteren kömür sıkıntısı üzerine, Kömür Komitesinin yapmış olduğu gibi, âza memleketlerin ihtiyaçlarını tesbit ile işe başlıyarak ikmak, tahsis ve tevzii işlerini bir düzene bağlamış ve âza memleketlerin her birinde kurulan istişari petrol komiteleri ile temas ederek gerekli tavsiye ve tedbirleri almıştır. Bu hususu teminen OECE teşkilâtının tavsiyesi üzerine, teşkilâta dâhil diğer Avrupa memleketlerinin yaptığı gibi, 16 Kasım 1956 tarihinde Hariciye Vekâletimizde ilgili vekâletlerin temsilcilerinden mürekkep, Petrol İstişari Komitesi kurulmuştur. Hariciye Vekâletinde muntazaman toplanmakta olan bu komite memleketin akar yakıt ikmalî işlerini gözden geçirmekte ve OECE Teşkilâtı ile irtibatı temin ederek teşkilât tarafından istenilen malûmatı hazırlamaktadır. Bu komite aynı zamanda akar yakıt buhranı ile ilgili ve muvazi olarak ortaya çıkan tanker müşkilâtı üzerine tanker durumumuzu da incelemiş ve evvelce Münakalât Vekâletimizce gemilerimizin dış seferlerinin izne tâbi tutulması yolunda alınan tedbire zamimeten umumi durumun gerektirdiği müddetçe tankerlerimizin Hükümetçe lüzumlu görülecek yerlerde çalıştırılabilmesi için

Millî Korunma Kanununa istinaden bir Koordinasyon kararı da istihsal edilmiştir.

Biraz evvel arz etmiş olduğum gibi bu Komite Avrupa İktisadî İş Birliği Teşkilâtıyla daimî temas halinde bulunarak Teşkilât vasıtası ile yapılan akar yakıt ikmalini çok yakından takibetmektedir. Akar yakıt durumuna dair bizden 14 Kasım 1956 tarihinde istenilen malûmata derhâl 17 Kasım'da cevap verilmiş ve bundan sonra talebedilen malûmat da günü gününe ve işin mahiyet ve müstaceliyetine göre çok defa telefonla delegeliğimize bildirilmiştir. Bu arada OECE Teşkilâtı çalışmalarının memleketimiz bakımından daha iyi koordine edilebilmesi için mezkûr Teşkilât nezdindeki delegemiz de davet edilerek Hariciye Vekâletimizdeki Komite çalışmalarına iştirak ettirilmiştir. Bu devamlı ve dikkatli mesai neticesindedir ki, Avrupa İktisadî İş Birliği Teşkilâtı ahiren almış olduğu bir kararda Türkiye başta olmak üzere, Yunanistan, Danimarka ve İsveç'in tercihan ikmalini ve ayrıca memleketimize munzam akar yakıt tahsisi yapılmasını kabul etmiş bulunmaktadır.

Bugünkü stok durumumuz :

7 Ocak 1957 tarihinde :

Benzin	11 280 ton
Gaz yağı	6 830 »
Motorin	7 720 »

7 Ocak 1957 den 31 Ocak 1957 ye kadar memleketimize gelmiş olacak akar yakıt :

Benzin	32 000 ton
Gaz yağı	29 380 »
Motorin	31 400 »

REİS — Sual sahibi.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Burdur) — Muhterem arkadaşlar, memleket dâhilinde vâkı seyahatlerimizde, Süveyş buhranından evvel olsun, Süveyş buhranından sonra had safhaya varmış devirde bulunsun, vatandaşların sühuletle, normal şartlar içinde akar yakıt tedarik edemelerinden dolayı sürekli şikâyetlerini dinledik.

Süveyş buhranından sonra da ister istemez, zaruri olarak bütün Avrupa memleketlerinde olduğu gibi Türkiye'de de bunun daha ağır bir buhran vaziyetine girmesi mukadderdi. Nitekim böyle oldu. Fakat Türkiye'de bu işin sadece Süveyş buhraniyle alakalı olduğunu sanmak ve iddia etmek katiyen doğru değildir. Bu

itibarla memleketin umumi iktisadiyatında fevkalâde zaruri olduğu için yokluk zamanında bilhassa hissedilen akar yakıt meselesinde Hükümetin büyük bir titizlik göstermesini ve her şeye tercihan bu meselede sürekli tedarik imkânlarını sağlamasını, bu fırsattan istifade ederek temenni etmek istiyorum.

Suallerime verilen cevaplar, doğrudan doğruya suale cevâbolmaktan ziyade bu mevzuda konuşulabilecek birtakım umumi beyanlardan öteye geçmedi. Bununla iktifa edeceğim, illâ ısrar etmiyorum. Benim, üzerinde durduğum nokta, akar yakıt meselesi üzerinde Hükümetin titizlik göstermesidir, devamlı ve emin bir tedarik politikasını sağlamasıdır. Aksi takdirde, istihsalde, münakaletde, belediye ihtiyaçlarında, küçük sanayi ihtiyaçlarında, bugünden daha ağır buhran beklemek mukadder olur. Bu bir.

İkincisi, akar yakıt kifayetsizliğinin iktisadiyatımızın muhtelif sahalarında, ziraatte, sanayide, belediye ihtiyaçlarında, kara ve deniz nakliyatında tevlihdettiği ve edeceği tesir karşısında Hükümetçe ittihaz olunan tedbirler nelerdir.

Muhterem arkadaşlarım, komitelerin kurulduğu tarihlerden sarahaten belli oluyor ki, Hükümetin çalışma tarzında, hâdiseleri başında görerek, ilerisi için tedbirli bulunmak keyfiyeti, henüz, maalesef yer almış bulunmaktan çok uzaktır. İlk komite kuruldu, hangi tarihte, nerede? Kumpanyalar, Millî Korunma Dairesi Reisi, İç ve Dış Ticaret Dairesi reisleri, İktisat ve Ticaret Vekâletinde, 12 Kasım da.

Hâdiseler almış yürümüş, Süveys ihtilâfi meydana çıkmış, dünya birbirine girmiş. Ondan sonra biz, o da İktisat ve Ticaret Vekâletinde kalkıp komite kuruyoruz.

Bir seyahatimde Alanya'ya gittik arkadaşlar, muz ve narenciyeler nakil için kamyon bekliyorlardı. Kamyonların mazotu yok. Bunlar uzun müddet muhafazaya tahammülü olmayan mahsullerdir. Bunların nakli hususunda Denizyolları ile de iş birliği yapmak suretiyle, komitede Münakalât Vekâletinin de bir murahhası olmak suretiyle çalışacak olursa demiryolunun ve denizyolunun gidemiyeceği yerlerdeki kamyon nakliyatının kifayetsizliğinin süratle giderilmesi mümkün olabilir. Ama hükümetçe halen kurulan komitelerle bu işin yü-

rütülmesine imkân ve ihtimal yoktur. Bendeniz temennim, hükümetin kemali ciddiyetle işi ele alarak tam bir koordinasyon içerisinde, Devletin çeşitli sektörlerinin dâhil bulunduğu, meselâ Dahiliye Vekâletinin-belediye ihtiyaçlarını içine almak hattâ köylerin esas ihtiyaçlarını dikkate almak suretiyle bunu şu vekâlette kurulmuş bir komite değil, Başvekâletin devamlı takibi altında çalışacak vekâletlerarası bir komite tarafından bu işin yürütülmesini, bendeniz temenni etmekteyim, takririm de bu gayenin tahakkukuna mâtuftu. Dikkat buyurlarsa görülür ki ilk komite Ticaret ve İktisat Vekâletinde kurulmuş, bilâhara da ikinci komite kurulmuştur, Avrupa İktisadi İş Birliğinin zoru ile. Zoru ile demekten kastım şudur, malûmat istiyor Hariciye Vekâletinden. Hükümet bu çalışma tarzı ile ne memleketin hakiki durumunun ağırlığını Paris'te hissettirebilir, ne de hissettirse bile bu lâfzan olacağından bu teşkilâtlar memlekette kurulmadan, koordine bir çalışmanın örneğini vücuda getirmeden Türk milletine lâyik olduğu yardım Paris'ten temin edilebilir. Buna imkân yoktur. Bu bakımdan temennim şudur; bu iş koordinasyon ister. Zira istihsal, birçok yerlerde daha evvel yedek parça sıkıntısı çekiyorduk, şimdi de mazot meselesi çıktı diyorlar. Bu, Hariciye Vekâleti Vekilinin yapacağı iş değildir. Bu bizde ayrı bir vekil işidir. Takip ister. Titizlik ister. Şimdiki komitelerle yürümez bu iş. Bunun rasyonel bir şekilde yürümesi isteniyorsa, gerekli yardımın Paris'ten temini isteniyorsa; munzam Amerikan yardımı isteniyorsa bu işi vekâletlerarası bir komitede Başvekil olan zatın sıkı takibinde, metotlu, plânlı takibiyle halledilebilir, bir meseledir. Mâruzatım dikkatinizi çekmek maksadına mâtuftur. Bahsettim; hâdiseler almış yürümüş, Kasım 12 sinde, İktisat Vekâletinde bir toplantı yapılmış. Bu yürümez. Dikkat buyurun bu işin bir de döviz sıkıntısı ile alakalı kısım var.

Bir de Paris'ten, Amerika'nın Avrupa'ya yapacağı yardımlardan hisse almak var. Bununla alakalı bir çalışmayı mutlaka koordinasyon içerisinde yürütmek zaruridir, bunda ısrar ediyorum, Hükümetin dikkatini çekiyorum.

İkinci komite kurulmuş. Demin arz ettim, Paris'in zoru ile dedim. Mesnetsiz olmaması için arz ediyorum. Avrupa İktisadi İş Birliği

malûmat istiyor. 13 Aralıkta petrol komitesi Türkiye'nin âza bulunduğu Avrupa İktisadi İş Birliği teşkilâtında toplanıyor. 14 Aralıkta çıkan «Figaro» gazetesinin verdiği haber şudur : «Türkiye'nin vaziyeti müzakere ediliyor. Avrupa İktisadi İş Birliği teşkilâtında kurulan petrol komitesinin son toplantısında Türkiye kendi vaziyetinin halleengiz olduğuna mütaallik rakamları vermemiştir. Vaziyeti bilâhara konuşulacaktır.»

Şimdi arkadaşlar; koordinasyon üzerinde ısrar edişimizin sebebini arz etmek istiyorum. Eğer Türkiye'de Pariste'ki Avrupa İktisadi İş Birliğinin şartlarına uyan bir nizam kurulmuşsa neden 13 Aralıkta toplanan komitede Türk delegasyonu rakamlarla verdiği malûmatla Türkiye'nin İsveç'le birlikte en müşkül şartlar altında bulunduğunu daha ilk celsede gösterememişti? Daha ilk celsede istenilen malûmat verilemiyor. Bu durum karşısında insanın aklına neler geliyor arkadaşlar? Çalışmalarımızı Avrupa İktisadi İş Birliğinin esaslarıyla ahenkli kılmak, memleketin içinde bulunduğu bu sıkıntıyı giderebilmenin haf fletebilmenin mühim bir şartıdır. Bu hususa dikkat etmelerini rica ederim. Töhmets ediyormuş, şu isnatlarda bulunuyormuş şeklindeki sözlere karşı şunu söylemek mümkündür : 13 Aralıkta komite Paris'te toplanıyor, 14 de hariciyeye malûmat gel'yor, ve 17 Aralıkta, evet 17 Aralıkta ancak cevap veriliyor. Üç gün geçmiştir. Hangi devirde? Bir saatte telefonla konuştuğunuz bir devirde. Bütün bunlar orada çalışan memurlara, Türkiye'ye fazla hisse alması için lâzımolan malûmatın verilmesi bakımından çok mühimdir. Aksi halde âza memleketler üzerinde menfi teşirler yaratmak suretiyle bu yardımları azaltır. Bu itibarla Hükümetten rica ediyorum, temenni ediyorum, bu petrol meselesini, akar yakıt meselesini, Türkiye'nin kendi iktisadi politikasından mütevellit, döviz darlığından mütevellit sıkıntısı bir yana, onun gerektirdiği koordinasyonun yanbasında ve daha mühim olarak bu mevzu dâhilindeki koordinasyonu yürütmek zarureti vardır. Bu işleri titizlikle tahakkuk ettirdiğimiz takdirde Avrupa İktisadi İş Birliğinden fazla yardım almamız her zaman mümkündür. Ama itiraf edeyim ki çalışma tarzımız bu tempo ile devam ettiği müddetçe alacağımız yardımın miktarı da

azalır. Bu şekilde bir koordinasyon çalışmasını kabul etmediğimiz andan itibaren arkadaşlar hiç kimseyi kandırmış olmazsınız. Bunlar iki kere ikinin dört ettiği gibi kesin meselelerdir. Her memlekette mekanizma kurulmuştur. Rakam isteniyor, üç gün sonra verirseniz, elbette size yapılacak yardım azalır, miktarı kesilir.

Benim Hükümetten ricam, bu işin ne İktisat ve Ticaret Vekâletinde, ne Hariciye Vekâletinde ve hattâ ne de Başvekâlette tedvir edilmesidir, bir vekil bu işi tedvir etmelidir. Türkiye'de gazetelerin kâğıtları, mürekkepleri, hattâ bir kanunun tatbikatında falan veya filân mebusun konuşması vekil tarafından takib edilir. Fakat bu meseleye herkesi alâkadar eden akar yakıt işine lâyük olduğu ehemmiyet verilmez.

Bu meselenin ehemmiyeti dikkate alınarak bir vekilin bu işi takibetmesinde zaruret olduğunu bendeniz belirtmek isterim. Mâruzatım bundan ibarettir.

REİS — Devlet Vekili.

DEVLET VEKİLİ EMİN KALAFAT (Çanakkale) — Sevgili arkadaşım Çelikbaş'ın bir zihniyetle yaptığı ikaz ve izahları dolayısıyla, kendilerini kalb istirahatine kavuşturmak için, hemen cevap vermek lüzumunu hissettim. Kendilerinin lüzumunu ileri sürdükleri bu komisyon Başvekâlette toplanmakta ve bir vekilin başkanlık etmesini istedikleri bu komisyona da bendeniz riyaset etmekteyim.

Yalnız şunu ifade etmek isterim ki, Fransa'da bugün arabalara 20 veya 30 litre verilirken bizde 6 veya 8 litre - ki ayda 180 veya 240 litre eder - benzin verilmesi mevzuu ile, 14 te gelen yazıya 17 sinde cevap verilmiş olmasında bir kasıt var mıdır, yok mudur mevzuunda gösterdikleri hassasiyet bir tarafa, şunu ifade edeyim ki, Kasımdan bu yana hattâ buna takaddüm eden 5 - 6 ayın petrol ithalâtı ile geçen senenin aynı aylarına isabet eden petrol ithalâtı arasında, bütün bu darlığa rağmen, lehimize bir fark mevcuttur. Bunun haftada iki defa almak suretiyle takibettiğim. almış olduğum listelerinden bir tanesini Fethi Çelikbaş'a bizzat takdim edeceğim.

Sözümün sonunda, Ocak'ın 7 sinde mevcud olan stokumuz ile ayın sonuna kadar gelecekle rin yekûnu olarak ifade etmiş olduğum rakamlar, geçen senenin normal aylarındaki fiilî is-

tihlâk miktarlarımızın üzerindedir. Yalnız memleketin muhtelif sahalarda kaydetmiş olduğu inkişaf neticesidir ki petrol ve bilhassa motoringe geçen senenin aynı aylarına isabet eden istihlâk rakamlarına nazaran % 30 nispetinde bir tezayüt mevcuttur. Malûm hâdiseler sebebiyle, bütün dünyanın içinde bulunduğu müşterek bir sıkıntının ufak tefek serpintilerinin bize gelmesini tabii karşılamak icabeder. Bunu tabii karşılarken Çelikbaş'ın işaret ettiği gibi, «yakın alâkalı bir takibin» esirgenmemiş olduğunu da kabul etmemeye imkân yoktur.

Bu itibarla petrolün; döviz darlığı ve vasıta tedarikindeki müşkülâta rağmen, hakikaten büyük bir hassasiyetle takip ve temin edildiğine emin ve mutmain olmasını bilhassa rica ederim. Buna rağmen kendisini tatmin edememişsem, 5 - 6 aylık bütün cetvelleri de kendisine tevdi amadeyim.

REİS — Fethi Çelikbaş.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Burdur) — Muhterem arkadaşlar, takdir buyurursunuz ki mesele sarahat ve vuzuh isteyen bir meseledir. Bendeniz ilk teşkilâtın dahi gecikmiş olduğuna kaniim. Kasımın 12 sinde kurulmuş. Ve netice olarak dedim ki, Hükümet bu meselede ve buna benzer meselelerde hâdiseler gelip çattıktan sonra değil, hâdiseler gelip çatmadan, peşinen tedbir almalıdır. Bunu yaptık diyorlar. Rakamlar burada, tarihler burada; yapmadılar.

2. Fiilen ithal edilen miktarlar. Bu ayrı şunu ifade edeyim ki, Türkiye, nüfusuna her sene beş yüz bin nüfus katılan bir memleketdir. Her tarafında istihsal istihlâk artacaktır. Aksi takdirde sefalet başgösterir. Memleket nüfusunun artması dolayısıyla istihsalin artması tabiidir. Geçen seneye nazaran istihsalin artması lâzımdır. Bütün bunları bu meselede alınmış tedbirlere karşı bir esbabı mâzeret olarak zikretmek doğru olmaz. Gerekli hassasiyet gösterilmiş midir? Hayır, arkadaşlar. Bendeniz gerekli hassasiyetin gösterilmemiş olduğunu söyledim. İlk komiteletin kuruluş tarihi ve sebepleri meydanda. Paris'ten malûmat istenmiş, ama iki teşkilât arasında bir ahenk olmadığı için gecikme husule gelmiştir. Buna yüzde yüz eminim. Bunlar bir tenkid değil, bilâkis ilerisi için bir tedbir tavsiyesi içindir.

Arkadaşlar, Türkiye'nin önümüzdeki aylarda

akaryakıt sarfiyatı bundan çok fazla olacaktır. Fiilî imkânlar müsaidolsun, temennimiz budur. Bir milyon iki yüz bin tonun bugün, daha evvelki sene bir milyon tondur. İmkânlar müsaidolursa bir milyon üç yüz bin ton olur. Bu bakımdan ilerisini düşünmek lâzımdır. Bizim temennimiz ileri içindir. Komitede temsil edilen vekâletleri bilmiyoruz. Komitede hangi vekâletin mümessilleri vardır? Bunları bilmiyoruz. Ben her vekâletten temsileiler alınmak suretiyle vekâletlerarası bir komite kurulsun, diyorum. Vekil arkadaşımızın günün birinde İstanbul'da bulunduğu için et meselesini de ele almış olmasını görüncü burada da öyle olmasını diliyorum. Bizim istediğimiz, kemali ciddiyetle, takibedici bir fikirle işe el konsun. Tekrar ediyorum, maalessif tedbirlerde gecikme vardır. Tedbirler birbirlerinin noksanını ikmal eder vaziyette değildir. Teşkilât kifayetsizdir, sanıyorum, çünkü hangi vekâletler mümessili olduğunu söylemediler. Şimdi vekâletten mümessil olduğunu bilmiyorum.

Tek başına kamyon, demir ve denizyolu nakliyatındaki koordinasyon sıkıntısını çok hafifletebilir, diyorum, benim üzerinde durduğum nokta bu.

Eğer komite Millî Korunma Dairesi Reisi, İç Ticaret Dairesinin falan müdüründen ibaret ise bu benim kastedtiğim komite değildir. Benim kastedtiğim komite, memleketin iktisadi hayatının en ileri noktalarında tesir yapabilecek ve bunları nazara alarak bir koordinasyon yapabilecek vekâletlerarası bir komitedir ve bunun bir vekil tarafından takibedilmesidir.

REİS — Devlet Vekili.

DEVLET VEKİLİ EMİN KALAFAT (Çanakkale) — «Cumlenin maksudu bir ama riva-yet muhtelif» sözünü hatırlatacak şekilde karşılıklı konuşmalar devam etmektedir. Çelikbaş arkadaşımızın konuşması bana bunun yanında «Nefsimde tecrübe ederek söylesem sana» sözünü hatırlattı. Hükümete basiret tavsiye eden arkadaşım, tesadüfen yanımda bulduğum evraktan anlaşıldığına göre, 8. IV. 1953 ten 28. V. 1953 e kadar Devlet Vekâletinde, 2. VIII. 1953 ten 17. V. 1954 e kadar Ticaret Vekâletinde, 17. V. 1954 den 6. XII. 1954 e kadar İşletmeler Vekâletinde bulunan bir kapı yoldaşımızdır. (Sağdan; «Bununla ne alâkası var?» sesleri).

Binaenaleyh ben hakikaten kendisini tatmin edebilmek ve sırf kendilerini gönül rahatına kavuşturabilmek için vermiş olduğum cevabımı rakamlarla ifade ettim. Bir aylık benzin ihtiyacı da 28 küsür bin tondur, gaz da öyle. Yalnız mazot 35 bin küsür tondur, bu mevcudumuzun da 32 bin küsür ton olduğunu söyledim. Müsaade ederseniz bu kadar rakamlarla ifade edilen ve kendisi için tatminkâr olması lâzım gelen cevaplarımın, kendisini tatmin etmemiş addedilmesi olsa olsa epeyi zamandan beri kesilen temalarımızın bu kürsü vasıtasıyla olsun teminine imkân sağlamak isteğinden doğmuş olsa gerektir. Bu imkânı kendilerine vermediktim.

Bu koordinasyon komitesinin Başvekâlette toplanmış olması hakikaten çalışmaların eskisine nazaran daha verimli bir mahiyet almasında müessirdir. Bu mütalâa ve temennilerinde beraberim.

Devlet Bakanlığının hasbelvazife İstanbul'da bulunması sırasında hiç şüphesiz Devlet işleri arasında ehemmiyetli bir yer alan et işiyle de meşgul olmasını çok görmemek lâzımdır. Zamanı; vekâletinde de vekâletlerini alâkadar eden işlerin dışında kendilerine tevdi edilmiş vazifelerle meşgul oldukları olmuştur ve çok fazladır. Kaldı ki, Devlet Bakanlığı kendisine verilen sair işleri de ifa eder. Binaenaleyh bu sözlerini bir lâtife olarak alıyorum ve ciddiyetle alâkasını kabul etmiyorum.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Burdur) — Muhterem arkadaşlar; evvelâ eski vekâletlerimle alâkalı

olan meselelerde benim konuşacağım zaman gelecektir. Neler yapılmıştır, neler yapılmak istenmiştir. Müsaadenizle bunun zamanını bendeniz tâyin edeceğim. Onu şöyle bir kenara koyuyorum.

Bizim buradaki sual ve cevaplarımızdan murat vatandaşların ihtiyacını tatmin etmektir. Bugün vatandaşlar, bizzat mebusu bulduğunuz Çanakkale'de bir akar yakıt sıkıntısı çekmekte midir, çekmemekte midir?... Bu itibarla muradımız, çekilen sıkıntıyı asgari hadlere indirecek tedbirlerin alınmasıdır. Sağdan, soldan, her taraftan vatandaş sıkıntısını bildirecek, biz burada sual sorup cevap alacağız. Murat bu değildir. Maksadımız, alacağınız tedbirlerle vatandaş sıkıntısına sokmamak, sıkıntı duymak mukadderse ki, bugün vaziyet budur, bunu inkâr etmiyorum, bu sıkıntıyı asgari hadde tutmakta Hükümetin vazifesidir. Bunun dışında bir maksadım yoktur. arkadaşlar.

REİS — Sual cevaplandırılmıştır, efendim.

1. — *Muş Mebusu Semsî Ağaoğlu'nun, Muş vilâyeti dâhilindeki nehir ve ırmaklar üzerinde köprüler inşa edilmesi hususunda ne düşünüldüğüne dair Nafia Vekilinden şifahi suali (6/313)*

REİS — Sual sahibi burada mı, efendim? (Burada sesleri) Nafia Vekili bulunmadığı için gelecek İnikada bırakılmıştır.

Bir defa müzakereye tâbi olan maddelere geçiyoruz.

5. — MÜZAKERE EDİLEN MADDELER

1. — *Vakıflar Umum Müdürlüğü 1956 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) ve (A/2) işaretli cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun lâ-yihası ve Bütçe Encümeni mazbatası (1/609) (1)*

REİS — Heyeti umumiyesi üzerinde söz istiyen var mı?... Yok. Maddelere geçilmesini reyimize arz ediyorum : Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Vakıflar Umum Müdürlüğü 1956 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) ve (A/2) işaretli cetvellerde değişiklik yapılması hakkında Kanun

MADDE 1. — Vakıflar Umum Müdürlüğü

(1) 57 sayılı meclis kararı esnasında.

1956 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelin, ilşik (1) sayılı cetvelde yazılı tertipleri arasında (15 000) liralık münakale yapılmıştır.

[1] SAYILI CETVEL

F.	Zam	Tenzil
301	Merkez daireleri büro masrafları	5 000
	REİS — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
302	Vilâyetler büro masrafları	2 500
	REİS — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	

F.	Tenzil	Zam
303 Basılı kâğıt ve defterler REİS — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmişti.	8 000	
304 Posta, telgraf ve telefon ücret ve masrafları REİS — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmişti.	4 500	
419 6092 sayılı Kanun gereğince yapılacak tesbit ve satış masrafları REİS — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmişti.		7 600
425 Hayratın ve hayrattaki kıymetli eşyanın inceleme ve ayırma masrafları REİS — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmişti.		2 000
456 Düşünülmeyen masraflar REİS — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmişti. (Birinci madde tekrar okundu)		400
REİS — Maddeyi reynize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.		

MADDE 2. — Vakıflar Umum Müdürlüğü 1956 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) ve (A/2) işaretli cetvellerin, ilişik (2) sayılı cetvelde yazılı tertiplerine (605 000) lira munzam tahsisat verilmiştir.

F.	Lira
307 Harcırahlar REİS — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	45 000
417 Vakıf akaarları. REİS — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	30 000
604 Mülhak vakıflara ait cami ve mescit hademe ücretleri farkları ile tahsisatları REİS — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	40 000
701 Onarma ve yapma işleri. REİS — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	40 000
741 Hayrat ve âbideler yapı ve onarımı REİS — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir. (İkinci madde tekrar okundu)	450 000
REİS — Maddeyi reynize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinde me-riyete girer.

REİS — Efendim, bu maddeyi müsaadenizle şu anda reye arz etmiyorum. Kanunun heyeti umumiyesi açık reye arz edilecektir. Riyaset şu anda, ekseriyetin kaybolduğunu tereddütsüz görmektedir. 16. I. 1957 Çarşamba günü saat 15 te toplanılmak üzere İnikada nihayet veriyorum.

Kapanma saati : 17,05

B — TAHRİRİ SUAL VE CEVABI

2. — Sinob Mebusu Nuri Sertoğlu'nun, Sinob vilâyetine yiyecek ve tohumluk yardımları yapılması hususunda ne gibi tedbirler alındığına ve müstahsılın Ziraat Bankasına olan borçlarının tecili için ne düşünüldüğüne dair sualine İktisat ve Ticaret Vekili Abdullah Aksoy'un tahriri cevabı (7/256)

26. XI. 1956

T. B. M. Meclisi Yüksek Reisliğine
1956 yazında mevsimin müsait olduğu için

devamlı kuraklığın câri olması yüzünden Sinob vilâyetinin merkez kazasıyla, Gerze ve Ayazerk kazaları müstahsıl halkının gerek yiyecek ve gerekse tohumluk bakımından çok mağdûl bir duruma düşmüş olduklarını müzahede ve tesbit ettik. Esasen ekim sahaları dâir olan bu sahil bölgesinde mevsihin müsait gittiği yıllarda dahi ancak yıllık ihtiyaca yetecek kadar istihsal yapılabildiği malûmlardır.

Keza gayrimüsait şartlar yüzünden tütün tahsilâtı da yarım az bir rekoltle ibtidak

etmiş bulunan ve bir kısmı büyük bir yangın felâketi geçirmiş bulunan vatandaşın düştüğü bu son durum her gün biraz daha vehamet kesbetmekte ve kilosu 45 kuruşa kadar yükselmiş bulunan mısırın bu bedelle dahi temini mümkün olamamaktadır.

Bu sebeple, Sinob vilâyetine en kısa zamanda yiyecek ve tohumluk yardımlarının yapılmasına mutlak zaruret vardır. Bu hususta İktisat ve Ticaret Vekâletince ne gibi tedbirler alınmış olduğunun ve yine bu şartlar içinde Ziraat Bankasına vâdesinde ödenmesine imkân kalmamış olan müstahsil borçlarının tecili için de ne düşünülmekte olduğunun mezkûr vekâletten yazılı olarak cevaplandırılmasına yüksek tavassutlarını saygılarımızla rica ederiz.

Sinob Mebusları

Nuri Sertoğlu Haşim Tarı Şerafettin Ayhan

İktisat ve Ticaret Vekâleti 14.I.1957

Tetkik Heyeti Reisliği

Sayı : Genel : 11

Özel : 18

T. B. M. M. Yüksek Reisliğine

28.XI.1956 tarihli ve 7-256-3481/15792 sayılı yazıya C.

Sinob mebuslarından Nuri Sertoğlu, Haşim Refet Tarı ve Şerafettin Ayhan'ın, Sinob vilâyetine yiyecek ve tohumluk yardımları yapılması için ne gibi tedbirler alındığı ve T. C. Ziraat Bankasına borçlu müstahsillerin borçları-

nın tecili için ne düşünüldüğü hakkındaki yazılı sual takrirleri tetkik edildi.

1. Ziraat Vekâletinin talebi üzerine Sinob vilâyetine 20.IX.1956 tarihinde 100 ton tohumluk yumuşak buğday tahsis olunmuş, valilikçe, bu miktarın 30 tonu merkeze, 40 tonu Ayancık'a, 20 tonu Boyabad'a, 10 tonu Durağan'a tefrik edilmiş ve mahalli T. C. Ziraat bankalarında bu tohumluklar alâkahlara tevzi olunmuştur.

2. Vilâyetin yemeklik hububat talebi vâki olmamıştır. Ancak; Ayancık kazasının İhtiyaç Komisyonunca 1 000 ton yemlik arpa ve 100 ton kuru ot istenmiş ise de bu isteğin borçlandırma veya peşin bedel mukabili olduğu kararda zikredilmediği cihetle bu hususun tasrihi suretiyle yeniden karar ittihazı ve kuru otun Toprak Mahsullerinin iştilal mevzuuna girmediği 18.XII.1956 tarihinde Sinob Valiliğine bildirilmiştir.

3. Sinob vilâyet merkezinde mahsulleri % 40 nispetinde hasara uğrıyan müstahsillerin zirai borçlarının tecili için İl İdare Kurulundan karar alındığı, mahsulleri % 80 nispetinde hasar gören Ayancık müstahsillerinin borçlarının ertelenmesi yoluna gidildiği, Gerze kazasında ise, tecili mucip derecede hasar olmadığı T. C. Ziraat Bankasından alınan malûmattan anlaşılmıştır.

Saygılarımla arz ederim.

İktisat ve Ticaret
Vekili
A. Aker

6. — ARİZALAR VE TELGRAFLAR

Kıbrıs Türkleri aleyhinde Yunan Parlâmento Reisinin dünya parlâmentolarına gönderdiği mesnetsiz telgraflar üzerine Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyaseti tarafından bilmukabele dünya parlâmentolarına hakiki durumu açıklamak maksadiyle birer telgraf gönderilmesi ka-

rarı üzerine;

1. Kıbrıs Türk Kurumları Federasyonu Başkanı Faiz Kaymak,

2. Kıbrıs Türktür Partisi Genel Sekreteri Osman Ürek tarafından gönderilen teşekkür telgrafları.

Devre : X
İçtima : 3

S. SAYISI : 57

Vakıflar Umum Müdürlüğü 1956 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) ve (A/2) işaretli cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun lâyihası ve Bütçe Encümeni mazbatası (1/609)

T. C.

Başvekâlet

24 . XII . 1956

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71 - 502/4179

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Vakıflar Umum Müdürlüğü 1956 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) ve (A/2) işaretli cetvel-lerde değişiklik yapılması hakkında hazırlanan ve Yüksek Meclise takdimi İcra Vekilleri Heyetince 22 . XII . 1956 tarihinde kararlaştırılan kanun lâyihasının esbabı mucibe ve ilişkileriyle birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Bayvekil

A. Menderes

ESBABI MUCİBE

Vakıflar Umum Müdürlüğü 1956 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) ve (A/2) işaretli cetvel-lerde değişiklik yapılması hakkında hazırlanan kanun lâyihası iliştilerle sunulmuştur.

Bu lâyihanın tetkikinde görüleceği üzere bâzı fasıllar arasında (15 000) liralık münakale yapıl-ması teklif edilmekte ve bâzı fasıllara (605 000) lira munzam tahsisat istenilmektedir.

Münakale suretiyle tahsisat ilâvesi istenilen tertipler, 302 nci faslın 40 ncı vilâyetler öteberi masrafları, 303 ncü basılı kâğıt ve defterler, 304 ncü faslın 11 ncı merkez posta ve telgraf ücret-leri ile 22 ncı vilâyetler telefon masrafları olup, bu tertiplerdeki tahsisat bakıyelerinin, 25 Eylül 1956 tarihinde yürürlüğe giren Vakıflar Umum Müdürlüğü vazife ve teşkilâtı hakkındaki 6760 sayılı Kanunun tatbiki münasebetiyle hâsıl olan ihtiyacı karşılamıyacağı anlaşılmıştır.

Munzam tahsisat istenilen tertiplere gelince:

Bunlardan 307 ncı faslın 10 ncü daimî vazife harcırâhı maddesindeki tahsisat da, yukarda sö-zü geçen Teşkilât Kanunu icabı olarak bâzı memurların nakil ve tahvili dolayısıyla husule gelen fazla masraflar karşılığıdır. Bu faslın 20 ncı muvakkat vazife harcırâhı maddesindeki tahsisatın kifayet etmemesi ise, yıldan yıla artan tahsisatları ile mütenasibolarak esaslı tamirleri ele alınan hayrat ve âbide sayısının da artmasına binaen; bunların keşif ve kontrollerini yapmak için fen ele-manlarının mütemadi seyahat halinde bulundurulmasına zaruret hâsıl olmasından mütevellittir.

Vakıf iş hanları ile apartmanların su ve umumi yerlerindeki elektrik sarfiyatı ile kok kömürü bedeli ve sair bilecümle masrafları 417 ncı faslın 14 ncü başka her çeşit masraflar maddesinden ödenmektedir. Bu tertipteki tahsisatın, yıldan yıla sayıları artan iş hanları ile apartmanların mas-raflarını karşılamıyacağı anlaşıldığından (30 000) lira,

Gelirleri müsait bulunmayan mülhak vakıflara ait cami ve mescit hademelerine cüzi bir ücret ve-rilmekte idi. Öte tarafta aynı hizmeti gören mazbut vakıflara ait cami ve mescit hademeleri ise en az ayda (40) lira ücret alıyorlardı. Karşılığı Hazineden Vakıflar Umum Müdürlüğüne verile-rek bunların ücretleri de 1952 yılından itibaren (40) liraya iblâğ olunmuştu. Halen mazbut vakıf-lara ait cami ve mescit hademeleri ayda en az (100) lira ücret ve senede beş tahsisat almakta ol-

duklarından mülhak vakıflar hademelerinin ücretleri de (100) liraya iblâğ edilerek, vakıfları gelirden aldıkları miktar ile (100) lira arasındaki fark Hazinece temin edilen karşılığında Vakıflar Umum Müdürlüğüne kendilerine ödenmekte ve ayrıca beş de tahsisat verilmekte olmasına binaen, ücretlerinin azlığı dolayısıyla münhal bulunan mülhak camiler imam ve hatiplikleriyle müezzin ve kayımlıklarına tâlipler zuhur ederek tâyinleri icra kılınmış olduğu cihetle husule gelen ücret farkına karşılık olmak üzere 604 neü fasla (40 000) lira,

İstanbul'daki 4 neü Vakıf Han ve Ankara'da bulunan 2 neü Vakıf Apartman ile Bankalar caddesindeki Vakıf binada yaptırılması lâzımgelen tamir işleri dolayısıyla ihtiyacı karşılamıyacağı anlaşılan 701 neü faslın 10 neü Vakıf akaarlarla kira getirmiyen binalar onarımı ve küçük yapılar maddesine (40 000) lira,

Tanzim olunan programa göre, tamirlerine başlanmış olan hayrat ve âbidelerin ihale bedellerine % 20 nispetinde ilâveler yapılmasına ihtiyaç hâsıl olması ve değiştirilmesi gereken kubbe kurnlarının tahminden fazla zuhur etmesi dolayısıyla bütçeye konulan (2 358 000) lira tahsisatın ihtiyacı karşılamıyacağı anlaşıldığı cihetle, tesbit olunan programın tahakkuk ettirilebilmesi için 741 neü fazla da (450 000) lira,

Munzam tahsisat istenilmesine lüzum ve zaruret hâsıl olmuştur.

Bu kere tanzim olunan 1955 yılı hesabı katsine göre, 1956 yılına devredileceği tahmin olunan gelir fazlasının, birhayli fazla zuhur ettiği anlaşıldığından (605 000) lira munzam tahsisat, işbu gelir fazlasıyla ve (15 000) liralık münakale, 301 neü faslın 50 ve 60 neü maddeleriyle, 419, 425 ve 456 neü fasıllardaki ihtiyaçtan fazla bulunan tahsisat bakıyeleriyle karşılanacaktır.

Bütçe Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe Encümeni

Esas No. 1/609

Karar No. 27

4 . I . 1957

Yüksek Reisliğe

Vakıflar Umum Müdürlüğü 1956 yılı Bütçe Kanununa bağlı A/1 ve A/2 işaretli cetvellerde değişiklik yapılması hakkında hazırlanan ve Yüksek Meclise arzı İcra Vekilleri Heyetince kararlaştırılıp Başvekâletin 24 . XII . 1956 tarihli ve 71 - 502/4179 sayılı tezkeresiyle gönderilen kanun lâiyhası encümenimize havale edilmiş olmakla Maliye Vekâleti mümessili ve Vakıf-Umum Müdürü hazır oldukları halde tetkik ve müzakere edildi.

Kanun lâiyhası Umum Müdürlüğün 1956 yılı Bütçe Kanununa bağlı A/1 işaretli cetvelde (15 000) liralık münakale yapılmasını ve A/1 ve A/2 işaretli cetvellerin lâiyhaya bağlı cetvelde yazılı tertiplerine de (605 000) liralık munzam tahsisat verilmesini istihdaf etmektedir.

Lâiyhanın sevkı hususunda gerekçede mufassalan izah edilen mucip sebepler ve alınan mütemmim izahat yerinde görülmüş olmakla maddelerin müzakeresine geçilmiş ve lâiyhanın mad-

deleri merbut cetvelleri ile birlikte Hükümetin teklifi veçhile aynen kabul edilmiştir.

Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis	Mazbata M.	Kâtip
Balıkesir	Zonguldak	Tokad
H. İmre	S. Ataman	Ö. Sunar
Bursa	Çanakkale	Çankırı
H. Köymen	F. R. Zorlu	T. Uygur
Erzurum	Gümüşane	Kayseri
Ş. Erker	H. Tokdemir	İ. Kirazoğlu
Kırşehir	Muğla	Muğla
A. Bilgin	N. Poyrazoğlu	A. Sarıoğlu
Muş	Niğde	Ordu
Ş. Ağaoğlu	A. N. Kadroğlu	R. Aksoy
Ordu	Rize	Siird
S. İşbakan	İ. Akçal	M. D. Süalp
Sinob	Trabzon	Trabzon
N. Sertoğlu	S. F. Kalaycıoğlu	İ. Şener
Tunceli	Yozgad	Yozgad
B. T. Okaygün	D. Akbel	T. Alpay

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Vakıflar Umum Müdürlüğü 1956 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) ve (A/2) işaretli cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun lâiyhası

MADDE 1. — Vakıflar Umum Müdürlüğü 1956 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelin, ilişik (1) sayılı cetvelde yazılı tertipleri arasında (15 000) liralık münakale yapılmıştır.

MADDE 2. — Vakıflar Umum Müdürlüğü 1956 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) ve (A/2) işaretli cetvellerin, ilişik (2) sayılı cetvelde yazılı tertiplerine (605 000) lira munzam tahsisat verilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinde me-riyete girer.

MADDE 4. — Bu kanun hükümlerini iera-ya Başvekil ve Maliye Vekili memurdur.

22 . XII . 1956

Başvekil
A. Menderes

Devlet Vekili
M. C. Bengü

Devlet Vekili ve
Milli M. V. V.
Ş. Ergin
Devlet Vekili
C. Yardımcı
Millî Müdafaa Vekili

Hariciye Vekili

Maarif Vekili
A. özel

İkt. ve Ticaret Vekili
A. Aker

Güm. ve İnh. Vekili
H. Hüsman
Münakalât Vekili
A. Demirer

İşletmeler Vekili
S. Ağaoğlu

Devlet Vekili
E. Kalafat

Adliye Vekili
H. A. Göktürk
Dahiliye Vekili

Maliye Vekili
H. Polatkan

Nafia Vekili ve
Hariciye V. V.
E. Menderes

Sih. ve İç. Mua. Vekili
N. Körez

Ziraat Vekili
E. Budakoğlu
Çalışma Vekili
M. Tarhan

Hükümetin teklifine bağlı cetvel

[1] SAYILI CETVEL

F.	M.	Tahsisatın nev'i	Zammedilen	Tenzil edilen
301		Merkez daireleri büro masrafları :		
	50	Aydınlatma		1 000
	60	Isıtma		4 000
		Fasıl yekûnu		5 000
302		Vilâyetler büro masrafları :		
	40	Öteberi masrafları	2 500	
303		Basılı kâğıt ve defterler	8 000	
304		Posta, telgraf ve telefon ücret ve masrafları :		
	11	Merkez posta ve telgraf ücretleri	1 500	
	22	Vilâyetler telefon masrafları	3 000	
		Fasıl yekûnu	4 500	
419		6092 sayılı Kanun gereğince yapılacak tesbit ve satış masrafları		7 600
425		Hayratın ve hayrattaki kıymetli eşyanın inceleme ve ayırma masrafları		2 000
456		Düşünülmeyen masraflar		400
		YEKÜN	15 000	15 000

[2] SAYILI CETVEL

F.	M.	Tahsisatın nev'i	Lira
307		Harcırahlar :	
	10	Daimî vazife harcırâhı	10 000
	20	Muvakkat vazife harcırâhı	35 000
		Fasıl yekûnu	45 000
417		Vakıf akaarlar masrafları :	
	14	Başka her çeşit masraflar	30 000
604		Mülhak vakıflara ait cami ve mescit hademe ücretleri farkları ile tahsisatları	40 000
701		Onarma ve yapma işleri :	
	10	Vakıf akaarlarla kira getirmiyen binalar onarımı ve küçük yapılar	40 000
741		Hayrat ve âbideler yapı ve onarımı	450 000
		YEKÛN	605 000

